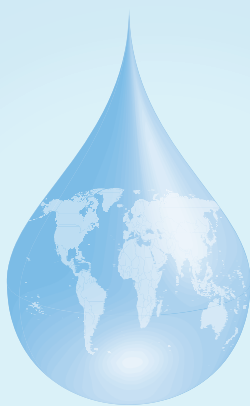

Minden csepp számít:

VÍZÜGYI CSELEKVÉSI PROGRAM

VÍZÜGYI ELNÖKI TESTÜLET
ZÁRÓJELENTÉS

2018. február 20.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke.....	3
Előszó	4
Köszönetnyilvánítás.....	5
Vezetői összefoglaló.....	6
1. Bevezetés.....	9
2. A világ előtt álló vízügyi kihívás.....	10
3. Átfogó cselekvési terv.....	12
4. Kiemelt javaslatok.....	15
4.1 A cselekvés alapjai	15
1. A víz megértése.....	15
2. A víz megbecsülése	16
3. Vízgazdálkodás.....	18
4.2. Integrált megközelítés helyi, országos és regionális szinten.....	21
4. Egyetemes hozzáférés a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz.....	21
5. A katasztrófákkal szemben immunisabb társadalmak	22
6. Vízügyi infrastruktúra és befektetések	25
7. A víz és a természeti környezet.....	27
8. Fenntartható városok és települések.....	28
4.3. A változás előmozdítása, partnerségek kiépítése és globális együttműködés.....	30
9. Innováció.....	30
10. Együttműködő partnerségek	30
11. A víz fenntartható fejlődésben betöltött szerepének szentelt nemzetközi akció-évtized 2018-28.....	32
5. Hogyan tovább?.....	33

Rövidítések jegyzéke

COP-	Az ENSZ klímátárgyalás-sorozatának éves ülése – (Conference of the Parties)
DRM-	Katasztrófák kockázatának kezelése (Disaster Risk Management)
DRR-	Katasztrófák kockázatának csökkentése – (Disaster Risk Reduction)
HLPF-	ENSZ Magas Szintű Politikai Fórum a Fenntartható Fejlődésről – (High Level Political Forum on Sustainable Development)
VET (HLPW)	Vízügyi Elnöki Testület (High Level Panel on Water)
HLPWP-	A vízzel kapcsolatos konfliktusok megelőzésével és kezelésével foglalkozó vezetői testület– (Global High-Level Panel on Water and Peace)
NFI-IFI	Nemzetközi Finanszírozási Intézet – (International Financial Institution)
IPBES	A biodiverzitás- és ökoszisztéma-szolgáltatások kormányközi tudománypolitikai platformja – (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services)
IPCC	Éghajlatváltozási Kormányközi Testület – (Intergovernmental Panel on Climate Change)
ISO	Nemzetközi Szabványügyi Szervezet – (International Organization for Standardization)
IUWM	Integrált városi vízgazdálkodás (Integrated Urban Water Management)
IWRM	Integrált vízkészlet-gazdálkodás (Integrated water resources management)
MHM	Menstruációs higiénia támogatása (Menstrual hygiene management)
OECD	Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)
SDG	Fenntartható Fejlődési Cél (Sustainable Development Goal)
SIWI	Stockholmi Nemzetközi Vízügyi Intézet (Stockholm International Water Institute)
UNDP	Az ENSZ Fejlesztési Programja (United Nations Development Programme)
UNEP	Az ENSZ Környezetvédelmi Programja (United Nations Environment Programme)
UNFCCC	Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (United Nations Framework Convention on Climate Change)
WASH	Ivóvízellátás, szanitáció és higiénia - (Water supply, Sanitation, and Hygiene)
WGI	Vízügyi Kormányzasi Kezdeményezés (Water Governance Initiative)
WIE	Vízügyi Innovációs Kezdeményezés (Water Innovation Engine)
WOP	Vízszolgáltatók Partnersége (Water Operator Partnership)
WRM	Vízkészlet-gazdálkodás (Water Resources Management)
WSS	Vízellátás és szanitáció (Water Supply and Sanitation)

Minden dollárban jegyzett összeg alatt – eltérő hivatkozás hiányában – amerikai dollár értendő.

Előszó

Az ENSZ és a Világbank Csoport azért hívta össze a Vízügyi Elnöki Testületet (VET), hogy az iránymutatást nyújtson világunk egyik legnyomasztóbb kihívása, a közelgő vízválság elhárításához. A VET-nek azt a kérdést tettük fel, hogy miként gyorsítható fel a *mindenkit szolgáló fenntartható vízgazdálkodás és a mindenki számára elérhető szanitáció* ENSZ-cél (SDG6) megvalósítása. Mindez úgy, hogy a gyorsítás segítse a többi fenntartható fejlődési cél (SDG) teljesítését, ezáltal pedig az egész Agenda 2030 sikerét.

A Testület mandátuma 2016. áprilisától két évre szól. A felkért 11 állam- és kormányfő, valamint egy különleges tanácsadó azt kapta feladatul, hogy nyújtsanak politikai iránymutatást fenntartható megoldások kijelölésére. Vége van annak a korszaknak, amikor a víz korlátlan rendelkezésre állását adottnak vehetjük.

A Testület az ENSZ Közgyűlésének 2016. szeptemberi ülésén arra hívta fel a világ figyelmét, hogy alapvető szemléletváltásra van szükség. Ennek szellemében meghirdette az új alapokon nyugvó vízgazdálkodás akciótervét, ezen túl pedig a VET tagjai kezdeményezésekkel álltak elő a jó példa jegyében. A zárójelentés a VET megállapításait és ajánlásait hivatott összefoglalni.

Miközben ezt az előszót írjuk, bolygónk számos vidéke aszálytól szenved, másutt pedig árvizek pusztítanak. A természet szélsőséges megnyilvánulásait a klímaváltozás tovább súlyosbítja. Növeli a vízhiány veszélyét, ezek pedig visszavetik a társadalmi fejlődést és a gazdasági gyarapodást, annak minden következményével együtt. Az egészségünk, a biztonságos ételmiszer- és energiaellátásunk, a munkahelyeink, a városaink és az élet forrását jelentő ökoszisztémánk mind attól függenek, hogy hogyan gazdálkodunk a vízzel.

A VET ajánlásai arra buzdítanak minden érintettet, hogy vállaljanak részt ezen kihívások megválaszolásában, építve a világ számos pontján már javában zajló háttérmunka eredményeire. A kormányzatokra általában vezető szerep hárul – beleértve a határokon átnyúló vízügyi együttműködést is –, de a civil és az üzleti szektor részvétele is elengedhetetlen csakúgy, mint a nemzetközi szervezeteké. A tét a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzáférés mint emberi jogunk érvényre juttatása, végső soron pedig a túlélésünk. Törekvéseink érvényre juttatásához a Víz és a Fenntartható Fejlődés Nemzetközi Évtizede (2018-2028) is egy olyan kezdeményezés, amiből erőt lehet meríteni.

A Testület tagjai és háttérországaik már tanúbizonyságot tettek tettekkészségükről a vízválság elhárítása terén. Most arra szólítják fel vezetőtársaikat, a véleményformáló politikusokat, a civil társadalmat és az üzleti világot, hogy kapcsolódjanak be, és közös munkával találják meg a célravezető kreatív megoldásokat. Mi teljes meggyőződéssel támogatjuk ezt a felhívást.

António Guterres
az ENSZ főtitkára

Jim Yong Kim
a Világbank Csoport elnöke

Köszönetnyilvánítás

A Vízügyi Elnöki Testület nagyrabecsülését fejezi ki hozzájárulásukért mindazon személyeknek, szervezeteknek, tisztviselőknek, akiknek száma oly nagy, hogy mindnyájukat név szerint lehetetlen volna felsorolni. A záródokumentum létrejöttében jelentős szerepet játszottak a konzultációk során elhangzott stratégiai szintű iránymutatások és a részletes észrevételek is. A jelentés nem jöhetett volna létre a különféle eseményeken megnyilvánuló szakemberek segítségével.

A VET szintén köszönetét fejezi ki a folyamatos támogatásért annak a Titkárságnak, amelyet az ENSZ Gazdasági és Szociális Ügyek Igazgatósága és a Világbank Csoport biztosított.

A Vízügyi Elnöki Testület Tagjai:

Mauritius (Társelnök)	Őexcellenciája Ameenah Gurib-Fakim, Mauritius elnöke
Mexikó (Társelnök)	Őexcellenciája Enrique Peña Nieto, Mexikó elnöke
Ausztrália	Őexcellenciája Malcolm Turnbull, Ausztrália miniszterelnöke
Banglades	Őexcellenciája Sheikh Hasina, Banglades miniszterelnöke
Magyarország	Őexcellenciája Áder János, Magyarország köztársasági elnöke
Jordánia	Őexcellenciája Hani Mulki, Jordánia miniszterelnöke
Hollandia	Őexcellenciája Mark Rutte, Hollandia miniszterelnöke
Peru	Őexcellenciája Pedro Pablo Kuczynski Godard, Peru elnöke
Dél-Afrika	Őexcellenciája H. E. Mr. Cyril Ramaphosa, Dél-Afrika elnöke
Szenegál	Őexcellenciája Macky Sall, Szenegál elnöke
Tadzsikisztán	Őexcellenciája Emomali Rahmon, Tadzsikisztán elnöke
Különleges Tanácsadó	Han Seung-soo, Dél-Korea korábbi miniszterelnöke

Vezetői összefoglaló

Egyre fokozódik a vízkészleteinkre nehezedő nyomás, mielőbb cselekedni kell. A gazdasági fejlődésre, a szegénység elleni küzdelemre és a fenntartható fejlődésre az egyik legnagyobb veszélyt a vízzel kapcsolatos problémák jelentik: a vízellátás és szanitáció hiányosságai, a növekvő népesség vízigénye, az egyre intenzívebb vízhasználattal járó gazdasági növekedés, a csapadék növekvő ingadozása és a vízszennyezés. Az árvizek és az aszályok által okozott társadalmi és gazdasági veszteségek már most óriásiak szerte a világon, s a klíma változékonysága egyre szélsőségesebbé teszi a kilengéseket. Aggasztó az az előrejelzés, amely szerint globális szinten 2030-ra 40%-os vízhiánnyal kell szembenézni, ha a világ nem tér le a jelenlegi útról¹. A vízkészletek túlzott igénybevétele helyi, országos, határokon átnyúló, regionális és globális szinten is következményekkel jár a mai komplex, kapcsolatokkal átszőtt, gyorsuló világunkban. Ráadásul ezeket a következményeket főként a legszegényebbek és a legveszélyeztetettebbek fogják leginkább érezni. Az e problémával való szembenézés a világ egyik legnagyobb feladatává vált.

Az említett kihívás legnagyobb részét lefedik a Fenntartható Fejlődési Célok (SDG). Az ún. vizes SDG (SDG6) a következő témákat öleli fel: a vízellátás, a szanitáció, a vízminőség, a vízhatékonyság és a vízhiány, az integrált vízkészlet-gazdálkodás, a víz és a természeti környezet, a szélesebb körű nemzetközi együttműködés, a helyi közösségek vízgazdálkodásba és szennyvízkezelés fejlesztésébe történő bevonása.

A víz a legtöbb SDG közös nyelve, ezáltal döntő szereppel bír azok sikeres teljesítése szempontjából. Olyan célokra van befolyással, amelyek az energiára, a városokra, a közegészségügyre, a környezet fenntarthatóságára, a katasztrófák kockázatának kezelésére, az élelmiszerbiztonságra, a szegénység megszüntetésére vagy a klímaváltozás kezelésére vonatkoznak.

A VET kulcsüzenete így foglalható össze: a továbbiakban nem vehetjük már adottnak azt, hogy van vizünk. Egyéneknek, közösségeknek, cégeknek, városoknak és országoknak egyaránt jobban kell érteniük, hogy milyen szerepet tölt be a víz, milyen sokféle értékkel rendelkezik a víz, és hogyan kell vele bánnunk. A VET három szinten fogalmazza meg a programját:

◆ **A cselekvés alapja:** Az eredményes fellépés feltétele a vizünk szerepének megértése, befektetés a vízügyi *adatkezelés* fejlesztésébe; vizünk társadalmi, kulturális és gazdasági dimenziójának értékelése; *a vízkormányzás* javítása a hatékony vízgazdálkodás előmozdítása érdekében.

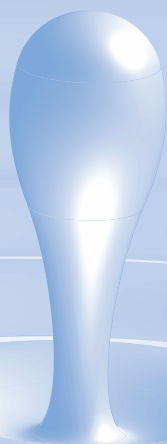
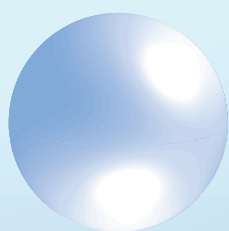
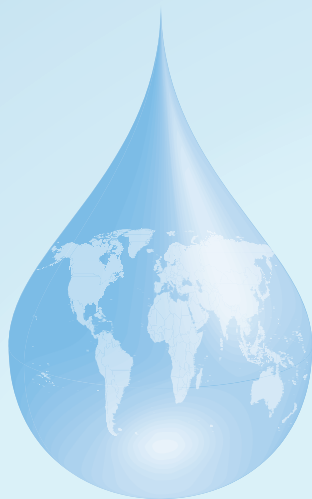
◆ **Integrált szemlélet helyi, országos és regionális szinten.** A víz elmosza a politikai és ágazati határokat. A VET ezért fontosán tartja az integrált szemléletet, amely magába foglalja a következő szempontokat: az ivóvízhez és a szanitációhoz való általános hozzáférés igénye, a társadalmak és a gazdaságok katasztrófákkal szembeni felkészültségének szükségessége, a vízügyi infrastruktúrába való nagyobb mértékű és hatékonyabb befektetések fontossága, a környezetvédelmi kérdések központi jelentősége, valamint a fenntartható városok és települések vezérelvei.

◆ **Változásra sarkallás, szövetségek építése és világszintű nemzetközi együttműködések kialakítása.** A VET előrelépést tart szükségesnek a következő területeken: az innováció ösztönzése, a szövetségekbe tömörülés népszerűsítése, a finanszírozás növelése, az intézményi támogatás erősítése, a globális és nemzetközi vízügyi együttműködés erősítése, a Víz Évtizede kezdeményezés adta lehetőségek megragadása.

A VET-et alkotó politikai vezetők vállalták azt, hogy e törekvések élére állnak. Ennek jegyében javaslatokat fogalmaztak meg és konkrét kezdeményezésekkel álltak elő, amelyek az alábbi táblázatban, illetve magában a zárójelentésben olvashatók. A Testület minden vezetőt és érdekelt felet arra szólít fel, hogy csatlakozzon a fenntartható vízgazdálkodás megvalósítását célzó munkához.

¹ UN World Water Development Report 2015: Water for a Sustainable World (2015)
<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002318/231823E.pdf>

A VET kiemelt javaslatai

A CSELEKVÉS MEGALAPOZÁSA

A VÍZ MEGÉRTÉSE

Kötelezzük el magunkat a vízügyi döntések tudományos tényekre történő alapozása iránt, működünk együtt a vízügyi adatok minőségének javításáért – pl. a VET égisze alatt indított Globális Vízügyi Adat Kezdeményezés (HLPW World Water Data Initiative) keretében.

A VÍZ MEGBECSÜLÉSE

Alkalmazzuk a víz értékelésére vonatkozó VET- alapelveket, hogy a vízkészleteket fenntartható és mindenkire tekintettel lévő módon lehessen elosztani, a vízszolgáltatásokat pedig ezen elvek mentén lehessen beárazni.

A VÍZZEL VALÓ GAZDÁLKODÁS

Integrált vízgazdálkodás megvalósítása szükséges helyi, országos és határon átnyúló dimenziókban. Ezen túl javítani szükséges a vízkormányzás színvonalát, biztosítani kell a társadalmi bekapcsolódás lehetőségét, beleértve a nemek közötti egyenlőség érvényesülését

A HELYI, ORSZÁGOS, REGIONÁLIS CSELEKVÉSEK INTEGRÁLT MENETRENDJE

EGYETEMES HOZZÁFÉRÉS A BIZTONSÁGOS IVÓVÍZHEZ ÉS SZANITÁCIÓHOZ

Orvosoljuk azokat a hiányosságokat, amelyek a szolgáltatás nyújtásában, a technológiákat illetően és a szemlélet terén tapasztalhatóak. Ezek akadályozzák a tiszta ivóvízhez és szanitációhoz való egyetemes hozzáférést – különösen a nők, kislányok, fogyatékkal élők és a sérülékeny csoportok hozzáférést. A biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzáférés alapvető emberi jog.

A TÁRSADALOM, A GAZDASÁG ALKALMAZKODÓKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA ÉS A KATASZTRÓFÁK KOCKÁZATAINAK CSÖKKENTÉSE

- A katasztrófák következményeinek utólagos kezeléséről a felkészülésre és az alkalmazkodóképesség fejlesztésére kell áthelyezni a súlypontot.
- A vízhasználókat – beleértve az öntözést folytatókat is – hatékonyságra, a szennyezés megszüntetésére és a szennyvíz újrahasznosítására kell ösztönözni.
- Megelőző fellépésre van szükség ott, ahol a vízügyi kockázatok jelentősen fokozzák az ország(ok) sérülékenységét, konfliktusok kirobbantásával fenyegetnek, tömeges kényszeremigrációt indítanak el, és veszélyeztetik a békét és biztonságot.

A VÍZÜGYI INFRASTRUKTÚRÁBA VALÓ BEFEKTETÉSEK NÖVELESE

A jelenlegi beruházási szint – legalább – megduplázásának érdekében szükséges a vízügyi infrastruktúra és szolgáltatások beruházási környezetének javítása.

VÍZ ÉS KÖRNYEZET

Becsüljük meg azt a szerepet, amit a környezet a vízgazdálkodásban tölt be. Előzzük meg a folyók, tavak, vízbázisok szennyezését és pusztulását, és ahol arra van szükség, állítsuk helyre az elfogadható környezeti állapotokat és a vízminőséget.

FENNTARTHATÓ VÁROSOK ÉS TELEPÜLÉSEK

Egy integrált megközelítés alkalmazása szükséges a városi vízgazdálkodásban, összhangban a Habitat III Új Városi Agendával, az alkalmazkodóképesebb és tartósabb infrastruktúra megteremtése érdekében.

A VÁLTOZÁS ELŐMOZDÍTÁSA, PARTNERSÉGEK KIÉPÍTÉSE ÉS GLOBÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS

AZ INNOVÁCIÓ ÖSZTÖNZÉSE

Támogatásra érdemesek az olyan programok, mint pl. a VET Víz Innovációs Programja, amelyek új, vízügyekben alkalmazható üzleti modelleket és technológiákat karolnak fel.

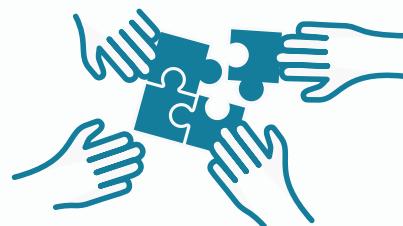
PARTNERSÉGEK ERŐSÍTÉSE

Bátorítsák a vízfogyasztó ágazatokat, hogy váljanak felelős vízgazdálkodókká, és együttesen dolgozzanak az integrált vízkészlet-gazdálkodás megvalósításán.

VILÁGSZINTŰ VÍZÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Erősíteni kell az ENSZ intézményrendszerén keresztül a tagállamoknak nyújtott támogató és koordináló szerepet. Ehhez a vízügyekben a lehető legmagasabb szintű ENSZ-tanácskozásokat kell összehívni; egy vízügyi tudományos testületet kell létrehozni, és ösztönözni kell a nemzetközi együttműködést. Az ENSZ Közgyűlése/ ENSZ-közgyűlés Vízügyi Cselekvés Évtizedét a politikai párbeszédre, a legjobb gyakorlatok kicserélésére, valamint globális szövetségek kiépítésére célszerű felhasználni.

1. Bevezetés

A fenntartható fejlődési célok (SDG-k) teljesüléséhez a kormányok, társadalmak és a vállalati szféra részéről gondolkozásmód-váltásra van szükség: új szemüvegen keresztül kell tekinteni arra, miként használjuk, miként gazdálkodunk a vízzel. E változtatás felgyorsítása érdekében hívta össze az ENSZ volt főtitkára, Ban Ki Moon és a Világbank Csoport elnöke, Jim Kim 2016 elején a Vízügyi Elnöki Testületet. Az ENSZ jelenlegi főtitkára, António Guterres is teljes mellszélességgel kiáll a VET mellett 2017-es kinevezése óta.

Az állam- és kormányfőkből álló Testület figyelmének középpontjában az a közös törekvés áll, hogy mindenki számára váljon hozzáférhetővé a víz és szanitáció, és mindez fenntartható módon (SDG6). A VET szándéka az is, hogy előmozdítsa az összes olyan SDG teljesítését, amely függ a vízkészlet-gazdálkodás és a vízügyi fejlesztések sikerétől.

Ez a zárójelentés a VET fő megállapításait és javaslatait foglalja össze. A VET javaslati elsősorban döntéshozóknak és a döntések kivitelezőinek szólnak, de relevánsak lehetnek általában minden érintett számára. E dokumentumon kívül a VET megfogalmazott egy a világ vezetőinek szánt nyílt levelet is, továbbá közzétesz egy kihívásokat és lehetőségeket bemutató videót. A csomag része a Testület kezdeményezéseit és elemzéseit ismertető elemző dokumentum is. Ez a zárójelentés – a többi dokumentummal együtt – megtalálható itt: <https://sustainabledevelopment.un.org/HLPWater>.

2. A világ előtt álló vízügyi kihívás

ÉLET ÉS HALÁL KÉRDÉSE

A víz – szó szerint – élet és halál kérdése. A tiszta ivóvízhez és szanitációhoz való általános hozzáférés a társadalom és a gazdaság fejlődésének sarokköve. A víz ugyanacsak létfontosságú (egyebek között) az élelmiszer, az energia, az egészség, az ipari fejlődés, az élhető városok, természeti környezetünk és a biodiverzitás szempontjából. A vízkészleteinkre egyre nagyobb nyomás nehezedik. Azonnal cselekednünk kell. Hogy mennyire függ bolygónk a víztől, azt jól mutatja, hogy amikor tudósok más bolygókon az élet lehetőségét kutatják, először vízre utaló jeleket keresnek.

EGY KÖZÖS ÜGY

Az SDG-k egy világos, átfogó cselekvési programot képeznek. Közülük az SDG6 a 'vizes ágazat' különös figyelmet igénylő kérdéseit jelöli ki. A vizes SDG megvalósulásától ugyanakkor szinte az összes többi SDG sorsa is függ. Ez a víz természetéből fakad, illetve abból, hogy a vízgazdálkodásban érintettek köre rendkívül széles. A víz ritkán esik egybe közigazgatási vagy politikai határokkal. Ehelyett folyóvölgyekre és vízgyűjtőkre tagozódik, amelyek lehetnek helyi, országos, regionális vagy még szélesebb, nemzetközi kiterjedésűek. A világ népességének 40 százaléka osztott vízgyűjtőkön, az emberek közel 90%-a pedig osztott vízgyűjtőkkel rendelkező országokban él.²

LEMARADÁSBAN A VILÁG

💧 **VÍZELLÁTÁS ÉS SZANITÁCIÓ** Több mint két milliárd ember kénytelen szennyezett vizet inni, aminek az a következménye, hogy minden nap minden órájának minden percében egy gyermek életét veszíti. Nem megoldott 4,5 milliárd ember szennyvizének biztonságos kezelése.³ Tiszta ivóvíz, megfelelő szanitáció és higiéniai feltételek nélkül a nőknek és kislányoknak nehezebb méltóságteljes, biztonságos, termékeny és egészséges életet élniük. Férfiak és nők között óriási különbség tapasztalható a szanitáció és higiénia tekintetében. Ennek következtében más emberi jogok gyakorlása és a nemek közötti egyenlőség elve rendkívüli mértékben sérül.

💧 **VÍZHIÁNY** Kb. 2,5 milliárd ember (a világ népességének 36%-a) olyan vízhiányos régiókban él, ahol a világ GDP-jének 20%-át állítják elő.⁴ Az évszázad felére a népesség több mint fele – valamint a világ gabonatermelésének kb. a fele – vízhiánnyal fog szembenézni.⁵ Súlyos vízhiány miatt sok ember kényszerülhet a lakóhelye elhagyására. A bővülő népesség és a növekvő élelmiszer- és energiaigény csak fokozni fogja a vízhiányt. Ugyanilyen hatást válthatnak ki a víz elosztása és felhasználása kapcsán hozott téves döntések.⁶

2 UNEP 2016 Transboundary River Basins: Status and Trends; The Transboundary Water Assessment Program http://twap-rivers.org/assets/GEF_TWAPRB_FullTechnicalReport_compressed.pdf

3 WHO JMP UNICEF 2017 Progress on Drinking Water, Sanitation and Hygiene <http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2017/launch-version-report-jmp-water-sanitation-hygiene.pdf>

4 UN-Water 2017 UN World Water Development Report, Wastewater: The Untapped Resource <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/water/wwap/wwdr/2017-wastewater-the-untapped-resource/>

5 WHO <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs391/en/>

6 UNWATER <http://www.unwater.org/water-facts/scarcity/>

- 💧 **ALULÉRTÉKELT VÍZ** A vízkészletek túlzott igénybevétele ellenére a gazdálkodókat, a vállalkozásokat és a háztartásokat jelenleg kevés dolog ösztönözi vízfogyasztásuk mérséklésére és a vízminőség megőrzésére. Nem érdekeltek anyagilag abban sem, hogy a rendelkezésre álló vizet a lehető leghasznosabb dolgokra használják. Sok vízhiányos helyen ezért pazarlóbban bánnak a vízzel, mint a vízben gazdag területeken. Ez gyakran az elégtelen szabályozás és az inkonzisztens politika következménye, ami így a szűkös erőforrással való helyes gazdálkodás helyett a víz pazarlásához, túlhasználatához vezet.
- 💧 **VÍZZEL ÖSSZEFÜGGŐ KATASZTRÓFÁK** Az elmúlt 20 évben a természeti katasztrófák túlnyomó többségét (90%-át) árvizek, viharok, aszályok, hóhullámok és más időjárási viszonyok okozták.⁷ Az évszázad felére csak az elsvatagosodás jelensége 1 milliárd ember megélhetését fenyegeti majd kb. 100 országban.⁸
- 💧 **VÍZSZENNYEZÉS** Az emberi eredetű vízszennyezésnek egyértelmű egészségügyi, társadalmi és gazdasági hatásai vannak. Az ilyen szennyezések összefüggésbe hozhatóak a természeti sokféleség hanyatlásával, az ökoszisztéma működésének romlásával, valamint a használható víz mennyiségének csökkenésével, ami gyakran visszafordíthatatlan következményekkel jár.
- 💧 **VÁROSI VÍZGAZDÁLKODÁS** A történelem során először ma már a lakosság több mint fele városokban él. 2050-re ez az arány 2/3-ra emelkedik, ami soha nem látott mértékű keresletet támaszt a megbízható és biztonságos vízellátás iránt.⁹
- 💧 **VÍZINFRASTRUKTÚRA ÉS BEFEKTETÉS** A vízügyi infrastruktúrába irányuló befektetések hiánya jelentős gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi károkat okoz.¹⁰ Az Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet (OECD) szerint 2016 és 2030 között a „vízbiztos” világ felé történő átmenet tőkeigénye a jelenlegi kiadásokon felül évente mintegy 500 milliárd USD befektetését igényli.¹¹
- 💧 **VÍZÜGYI KORMÁNYZÁS** A vízválság általában vízkormányzási válságból fakad. Gyakran előfordul, hogy léteznek a szükséges technikai megoldások, de nem alkalmazzák őket, mert hiányzik a rendező elv, hogy „ki és mit tegyen, milyen szinten és hogyan”.

7 UNISDR 1995-2015 The Human Cost of Weather Related Disasters
https://www.unisdr.org/2015/docs/climatechange/COP21_WeatherDisastersReport_2015_FINAL.pdf

8 UNCCD News <http://newsbox.unccd.int/2.4/>

9 UNDESA World Population Prospects 2017 Revision
https://esa.un.org/unpd/wpp/Publications/Files/WPP2017_KeyFindings.pdf

10 UN-Water Global Analysis and Assessment of Sanitation and Drinking-Water (GLAAS) 2017 report
http://www.who.int/water_sanitation_health/publications/glaas-report-2017/en/

11 Sadoff C. et al. (2015), Securing Water, Sustaining Growth, report on the GWP-OECD Task Force on water security and sustainable growth, University of Oxford, UK.

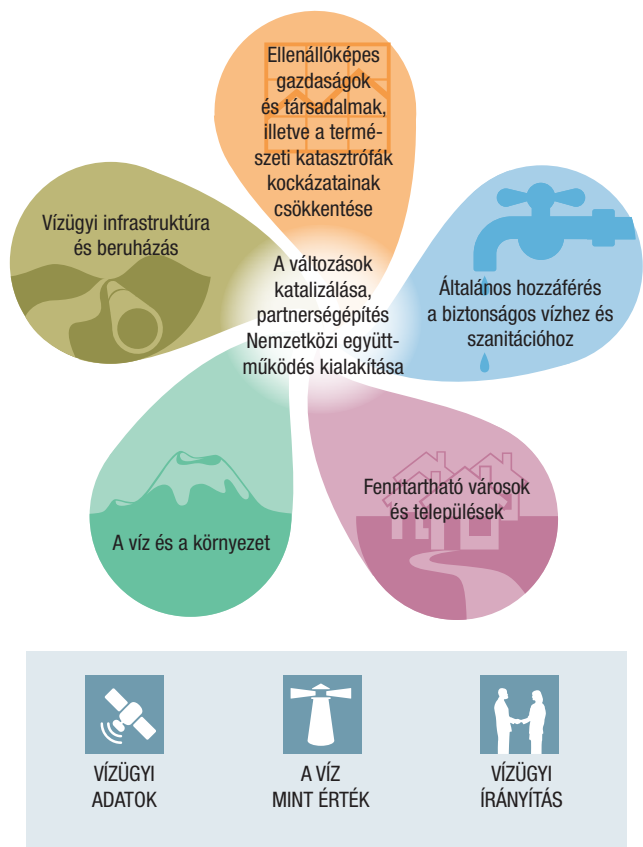
3. Átfogó cselekvési terv

A mennyire széles körűek a már említett vízügyi kihívások, legalább olyan tág spektrumban szükséges meríteni, amikor a megoldásokat keressük. A kézi szivattyúktól a távérzékelésig, a sótanítástól a szennyvíziszap-kezelésig, a homokgátaktól a nanotechnológiáig egy sor megoldást csatasorba kell állítani. A technikai megoldásokkal új információhoz, új döntéstámogató rendszerekhez jutunk, új intézményformák jönnek létre, és fenntarthatóbb infrastruktúra épül ki. De csupán a technikai megoldások önmagukban nem képesek választ adni a világ vízügyi gondjaira. A fenntartható megoldások integrált szemléletmódot is igényelnek, amelyek egyidejűleg számolnak a technikai, intézményi, pénzügyi, társadalmi és környezeti aspektusokkal. A vízügyekkel foglalkozók évtizedek óta vezérelvüknek tekintik az 'integrált vízkészlet-gazdálkodás' (IWRM) koncepcióját, ám annak gyakorlati megvalósításához vezetésre van szükség, amely messze túlmutat a vízügyön.

A VET abból az alapvetésből született, hogy a világ vízzel és szanitációval összefüggő kihívásainak megválaszolása politikai vezetést igényel. Politikai vezetés nélkül nem megy, már csak a következők miatt sem: a víz az élet nélkülözhetetlen eleme, véges erőforrás, a használói sokfélék, nagyon hosszú távú befektetéseket igényel jelentős társadalmi hasznot hajtva, de pénzügyi megtérülése korlátozott. A VET mindezért egy olyan átfogó és integrált szemléletű cselekvési tervet állított össze, ami azt egyértelműsíti, hogy a politikai vezetés miben tud a világ vízügyi és szanitációs gondjain segíteni.

A VET 2016 szeptemberében a vízzel való bánásmód gyökeres újragondolására szólított fel. A víz központi szerepére irányította a figyelmet mondván, hogy becses, pótolhatatlan kincsről van szó. Ezek nyomán a VET meghirdette a Víz Cselekvési Tervét, ami a következők köré épül:

🔹 **A víz megértése, megbecsülése és az azzal való gazdálkodás.** A hatékony cselekvés érdekében az érintetteknek tisztában kell lenni vizeik mennyiségével, minőségével, elosztásával, használatával és a vízzel összefüggő kockázatokkal. Ezért szükséges, hogy áldozzanak a vízhez kötődő adatbázisok és adatfeldolgozás fejlesztésére, tegyék közzé az eredményeket, elemezzék azokat, és erre alapozva hozzanak döntéseket. Az is ugyanígy fontos, hogy a társadalmak becsüljék meg a vizüket – tekintettel annak szociális, kulturális, gazdasági és környezeti szempontból jelentkező értékeire. A polgároknak ezeket a szempontokat tudatosítani kell, hogy aztán a pazarlás és a szennyezés megelőzhetőbb legyen. Biztosítani kell, hogy a víz prioritást élvező társadalmi célokra mindig álljon rendelkezésre, illetve hogy a társadalmak és a hatóságaik javítani tudják a vízkormányzási mechanizmusukat. Ez utóbbi azért fontos, hogy valamennyi, a vizek sorsában érintett fél számára megnyíljon a vízkészletek iránt érzett felelősségvállalás lehetősége.

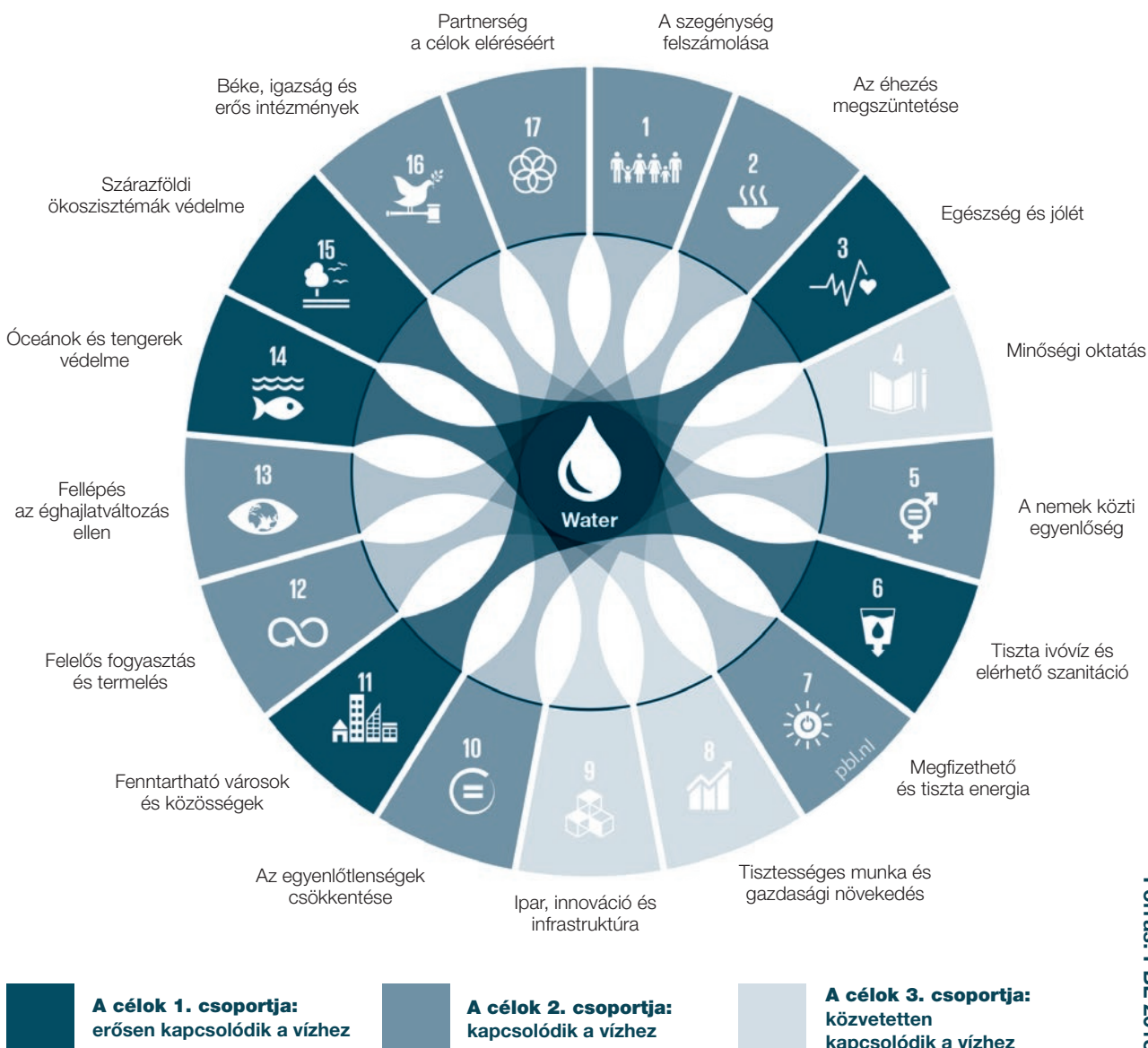

- ◆ **Integrált program helyi, országos és regionális szinteken.** A vízügyi kihívások ezer szállal átszövik a gazdaságot és a társadalmat. A VET ezért átfogó szemléletmód alkalmazására buzdít, építve az IWRM koncepciójára. A szemléletmód kiindulópontja a fenntartható, biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való egyetemes hozzáférés, amely az embert helyezi a fejlődés középpontjába. A vízellátás és a szanitációs szolgáltatások részét képezik a gazdaságaink és társadalmaink katasztrófákkal szembeni ellenálló képességének. A szolgáltatásokhoz való egyetemes hozzáférés biztosítása és a gazdaságok ellenálló képességének erősítése igényli, hogy többet és hatékonyabban fektessünk be a vizes infrastruktúrába. A vizes infrastruktúra-fejlesztés illetve -szolgáltatások biztosítása során a környezet vagy más néven „természetes infrastruktúra” kulcsfontosságú szerepének figyelmen kívül hagyása azzal jár, hogy a végén az épített infrastruktúra kevésbé fenntartható és szükségtelenül drága lesz. Ugyanakkor nagyon fontos felismerni azt a kölcsönös függést, amely szerint a környezet ugyanúgy alapvető fontosságú a víz által nyújtott szolgáltatások szempontjából, mint a víz a környezet egészségének megőrzése szempontjából. Végezetül, ahol mindezek a dolgok találkoznak: a városaink és falvaink. A fenntartható városok és települések létesítése egyszerre kihívás és lehetőség a vízügyi gondjaink orvoslásában.
- ◆ **A változások elősegítése, nemzetközi partnerségek és globális együttműködés kiépítése.** A VET előrelépést tart szükségesnek az innováció ösztönzésében, a partnerségek építésében, a befektetésekben és finanszírozásban, az intézményi támogatásban, a nemzetközi együttműködésben, valamint a Vízügyi Cselekvés Évtizede kezdeményezés lehetőségeinek kihasználásában.

A víz kritikus szerepe a fenntartható fejlődési célok elérésében

AVET feladata volt megvizsgálni azt, hogy hogyan lehet felgyorsítani a vízhez és szanitációhoz való egyetemes hozzáférést és a vízgazdálkodás fenntarthatóvá tételét (SDG6). A fenntartható vízgazdálkodás kulcskérdés abból a szempontból, hogy a világ képes lesz-e megvalósítani az Agenda 2030-ban kitűzött jövőképet, hiszen – ahogy már korábban is szerepelt – az SDG6 sikere hozzájárul a többi SDG eléréséhez. A víz a közös nevező, ami majdnem minden SDG-t összeköt, és a siker meghatározó tényezője. A víz bőséges rendelkezésre állása létfontosságú az élelmiszer-termelés, az élelmiszer-biztonság, az egészséghez nélkülözhetetlen tiszta ivóvíz és szanitációs szolgáltatások biztosítása; az ipar áramellátása és a munkahelyteremtés szempontjából. Mindez nem érhető el megfelelő mennyiségű és kellően tiszta víz nélkül, mert az adja a bolygó életfenntartó ökoszisztéma-szolgáltatásainak alapját. A mellékelt ábra azt mutatja, hogy a víz milyen módon kapcsolódik a többi fenntartható fejlődési célhoz.

Az ábra a víz és a Fenntartható Fejlődési Célok összefüggéseit mutatja be.

4. Kiemelt javaslatok

4.1 A CSELEKVÉS ALAPJAI

A fenntarthatósági fordulatnak erős alapokon kell nyugodnia. A VET abban hisz, hogy a víz megértése és megbecsülése, továbbá a vízzel való helyes gazdálkodás kínálja ezeket az alapokat. Ez vezet az átfogó, integrált vízgazdálkodás programjához, és ezen keresztül az SDG-k teljesítéséhez.

1 A víz megértése

A vízre különösen igaz az a mondás, hogy „amit nem mérsz, azt nem tudod irányítani”. A víz mennyiségére, minőségére, elosztására, hozzáférése, kockázataira és használati módjára vonatkozó információk nélkülözhetetlenek a hatékony döntéshozatalhoz, legyen az egy vidéki közösség kezelésében lévő kút, vagy éppen egy árvíz, amelynek elhárításához egy vízgyűjtő terület több hatóságának beavatkozására van szükség. Mégis a vízügyi adatok és az ezzel kapcsolatos döntéshozatali rendszerek terén óriási hiányosságok tapasztalhatók azért, mert nem áldozunk hidrometeorológiai eszközökre és vízügyi adatkezelő rendszerekre, illetve nem tartjuk azokat megfelelően karban. A világ egyes pontjain a hidrometeorológiai eszközök úgy mennek fokozatosan tönkre, hogy eközben a vízügyi problémák egyre csak erősödnek. Kihívás az is, hogy ahol rendelkezésre állnának adatok, ott gyakran nehézkes a hozzáférés.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Ezek a gondok abból fakadnak, hogy hiányoznak vagy elavultak az adatok gyűjtésére, tárolására, közlésére és használatára vonatkozó szabályok, valamint drága és összetett az adatfeldolgozás. Innovatív technológiák és megfelelő gyakorlat kialakítása segíthet a költségek leszorításában, illetve az adatokhoz való hozzáférés egyszerűsítésében. Különösen, ha szabad hozzáférésű és nyílt forráskódú rendszerekről van szó. A társadalmi integrációt segítő, egyre kifinomultabb programok

is hasznos információval szolgálnak a vízügyi adatbázisok és elemzések számára.

Egy globális keretrendszerre van szükség, amely lehetővé teszi az állami és magánszféra szereplői számára a vízügyi és hidrometeorológiai adatok olcsó hozzáférését, használatát és közzétételét. Egy globális és regionális szintű rendszer az országok számára megkönnyítené annak nyomon követését, hogy jó úton haladnak-e a vizes SDG-k elérésében.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET 2017 februárjában elfogadta a vízügyi adatokra vonatkozó globális kezdeményezésének úttervét. Ez a költségek leszorításával és felhasználóbarát megoldásokkal kívánja javítani a vízügyi adatokhoz való hozzáférést. Egy segédanyag készült olyan országok számára, amelyek a vízügyi adataikra vonatkozó szabályaik javítását szeretnék elérni. A segédanyag szintén javaslatot tett a multilaterális szervezetek vízzel kapcsolatos adatkezelésének fejlesztésére.

Egy ambiciózus és globális keretrendszerre van szükség, amely az állami és magánszféra szereplői számára a vízügyi és hidrometeorológiai adatok olcsó hozzáférését, használatát tenné lehetővé.

A VET égisze alatt három munkamegbeszélésre került sor nemzetközi szervezetek és szakértői testületek bevonásával. Egy fontos problémakört kiválasztva a VET egy agrárhidrológiai adatbázis fejlesztésére irányuló innovációs versenypályázatot hirdetett, amelynek finanszírozását a szintén a VET égisze alatt alapított Globális Innovációs Kezdeményezés, az irányítását pedig a Globális Innovációs Alap biztosítja.

FŐ JAVASLAT

Kötelezzük el magunkat a vízügyi döntések tudományos tényekre történő alapozása iránt, működünk együtt a vízügyi adatok minőségének javításáért – pl. a VET égisze alatt indított Globális Vízügyi Adat Kezdeményezés (HLPW World Water Data Initiative) keretében.

RÉSZLETES JAVASLAT

- ◆ Nemzeti vízadatbázis-rendszerek és szabályok kidolgozására van szükség, lehetőség szerint szabadon hozzáférhető adatokra építve, amit támogat a VET Globális Vízügyi Adat Kezdeményezése.

2 A víz megbecsülése

Megszoktuk azt, hogy van vízünk. Ennek következtében hajlamosak vagyunk pazarolni, elszennyezni, vagy elfeledkezni pusztító erejéről. Ennek a gondolkozásnak a megváltoztatására, azaz a víz megbecsülésére, vagy máshogy fogalmazva a víz értékének teljes körű ismeretére van szükség. A víz értékeléséhez minden olyan közvetlen és közvetett hasznot, kockázatot figyelembe kell venni, ami kulturális, vallási, érzelmi, gazdasági, környezeti vagy társadalmi szempontból hozzá kapcsolódik. Az ENSZ Közgyűlése a víz kiemelkedő értékét azzal ismeri el,

A víz értékelésének alapelvei

A víz sokféle értékének elismerése és elismertetése

1 Vízet érintő döntéseknél azonosítani kell és figyelembe kell venni mindazokat az értékeket, amelyeket a víz jelent különféle csoportok számára.

Ilyenek lehetnek az emberi igényekből, társadalmi és gazdasági jólét megteremtéséből, vallási meggyőződésből és az ökoszisztéma fennmaradásának biztosításából fakadó értékek.

Értékek és bizalomépítés

2 Mindent szükséges megtenni azért, hogy a különböző értékek közötti egyensúly biztosítását igazságosan, átlátható módon, az érintettek bevonásával végezzék. A kompromisszumok elkerülhetetlenek, különösen ott, ahol a víz korlátozott mértékben áll rendelkezésre. Szükséges a hasznok megosztása mindazok között, akik érintettek.

A tétlenségnek ára van, ami később nehezebb kompromisszumokat von maga után.

A források védelme

3 Becsüld meg, kezeld helyesen és védj meg minden vízforrást, beleértve a vízbázisokat, folyókat, vízgújítókat, ahhoz köthető ökoszisztémákat, továbbá a használt vizeket a jelen

és a jövő generációk számára! Egyre sürgetőbbé válik, hogy megvédjük vízforrásainkat, ellenőrizzük azok állapotát, előzzük meg a szennyezéseket, és adjunk válaszokat a vizeket érő terhelések minden formájára.

Helyzetbehozás neveléssel

4 Fektess hangsúlyt az oktatásra és a tudatosságnövelésre! – a víz nélkülözhetetlen szerepe az élet minden területén és a benne rejlő értékek. Ezáltal szélesebb társadalmi kör vehet részt és bölcsőbb döntések jönnek létre olyan témákban, mint például a területi tervezés, infrastruktúra-fejlesztés, városmenedzsment, ipari fejlesztés, agrárgazdálkodás, természetvédelem.

Befektetés és innováció

5 Az intézményekbe, infrastruktúrába, információforrásokba, továbbá az innovációra megfelelő befektetéseket szükséges biztosítani. Mindez összehangolt cselekvést és az intézmények részéről következetességet tesz szükségessé.

Új ötletekre, eszközökre és megoldásokra kell támaszkodni, miközben a meglévő tudást és gyakorlatot sem tévesztjük szem elől, ezzel segítve a jövő innovátorait.

hogy az ivóvízhez és szanitációhoz való hozzáférést emberi jognak minősíti.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

A víz megfelelő értékelése elengedhetetlen a vízgazdálkodás javításához, a víz elosztása körüli konfliktusok és a vízszennyezés megelőzéséhez, valamint a természetes és épített infrastruktúra fenntarthatóbbá tételéhez. A víz megbecsülése a gyakorlatban azt jelenti, hogy a vízről szóló döntéseknél figyelembe vesszük az érintett társadalmi csoportok és érdekkörök szempontjából releváns mindazon értékeket, amelyeket a víz hordoz.

A víz, illetve vízügyi szolgáltatások beárazása egy következő lépés, amikor a víz értékének egy részét elismertetjük. Fontos azonban, hogy ahol a vízárzás kiterjed a háztartási vízhasználatra, az öntözésre és a szennyvízre, ott biztosítékokra van szükség, hogy a víz mindenki számára hozzáférhető és megfizethető marad – mint ahogy ezt több ország jó példája mutatja, a világ gazdagabb és szegényebb feléből egyaránt. A víz megbecsülésében mindenkire szerep vár, különös tekintettel a nőkre, a bennszülött őslakosságra és más, a társadalom peremére szorult csoportokra.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET kezdeményezett egy globális párbeszédet a víz értékeléséről, amelynek során a részt vevő vállalati, civil, tudományos és kormányzati szakértők követendő alapelveket dolgoztak ki. Az öt kontinenst átfogó konzultációk eredményeként a VET öt alapelvben foglalta össze a vízértékelés lényegét: i) a víz többértékű értékének felismerése ii) az értékek összeegyeztetése és a bizalomépítés iii) a vízforrások megóvása; iv) nevelés v) befektetés és innováció. A VET tagjai arra vállalkoztak, hogy ezeket az alapelveket gyakorlatba ültetik.

KIEMELT JAVASLAT

Alkalmazzuk a víz értékelésére vonatkozó VET-alapelveket, hogy a vízkészleteket fenntartható és mindenkire tekintettel lévő módon lehessen elosztani, a vízszolgáltatásokat pedig ezen elvek mentén lehessen beárazni.

RÉSZLETES JAVASLAT

- ◆ Felszólítjuk a világot, hogy alkalmazzák a „VET víz értékelésére vonatkozó alapelveit”, hogy a politikai és üzleti döntéseknél, valamint a víz- és szanitációs szolgáltatások árazásánál vegyék figyelembe a víznek és vízhasználatnak tulajdonított különböző értékeket.
- ◆ A víz elosztásánál összehangoltan, átlátható módon, befogadó szemlélettel vegyék figyelembe a víz értékeit, védve a vízforrásokat – vízgyűjtőket, vízbázisokat, folyókat, a kapcsolódó vizes élőhelyeket. A vizet a ma élő és a jövő nemzedékeinek érdekeit szem előtt tartva használják.
- ◆ Támogassák a vízértékelés koncepciójának társadalmi tudatosítását, illetve a közoktatásban való megjelenését. Tegyenek azért minél többet, hogy a víz értékelése hasson az intézményi, infrastrukturális és innovációt érintő befektetésekre.

3 Vízgazdálkodás

A vízgazdálkodást befolyásoló adminisztratív rendszerek összessége, más néven vízügyi kormányzás, a legtöbb vízügyi kihívás sikeres kezelése szempontjából központi kérdés. Ezeknek a rendszereknek az eredményes működése bonyolult feladat, ugyanis a természeti vízrendszerek határai rendszerint nem esnek egybe a politikai és a közigazgatási határokkal. A vízkormányzás ezért rendszerszintű szemléletet igényel – általában vízgyűjtő, mellékvízgyűjtő, vagy vízbázisszinten.

ORSZÁGON BELÜLI VÍZGAZDÁLKODÁS

A vízkormányzás úgy is meghatározható, mint “olyan szabályok, gyakorlatok és folyamatok összessége, amelyek a vízgazdálkodási és szolgáltatási döntések meghozatalára és végrehajtására vonatkoznak, s amelyekért a döntéshozók felelőséggel tartoznak¹².” Olyan intézményeket kell kialakítani, amelyek képesek mindezeknek megfelelni.

A vízkormányzás nemcsak a kormányzat különböző szintjeinek munkáját jelenti, hanem az érintett felek bekapcsolódását, a különböző ágazatok aggályainak, valamint a vízpolitikát érintő valamennyi kihívásnak a számbavételét.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

A jól működő vízkormányzás megteremtése összetett feladat. Megfelelő műszaki, finanszírozási, intézményi megoldásokat kell kialakítani hozzá. Első lépésben szükséges a vízkormányzással kapcsolatos problémák feltárása, amihez érdemes összevetni a meglévő intézményi képességeket a kívánatos jövőbeli képességekkel. Az áttekintés során ajánlott minden érintett társadalmi csoport bevonása.

A jó vízkormányzásra sürgős szükség van. Elengedhetetlen hozzá a magas szintű politikai elköteleződés, mivel nem csupán a kormányzati programok megalkotására, hanem azok következetes végrehajtására is szükség van.

A VET TEVÉKENYSÉGE

Elismerve az OECD Vízkormányzási Kezdeményezésének jelentőségét, a VET támogatja a szervezet által kidolgozott 12 alapelvet.

KIEMELT JAVASLAT

Integrált vízgazdálkodás megvalósítása szükséges helyi, országos és határon átnyúló dimenziókban. Ezen túl javítani szükséges a vízkormányzás színvonalát, biztosítani kell a társadalmi bekapcsolódás lehetőségét, beleértve a nemek közötti egyenlőség érvényesülését

RÉSZLETES JAVASLAT (HELYI VÍZGAZDÁLKODÁS)

- ◆ Az integrált megközelítés előmozdítása a helyi, a nemzeti és a határon átnyúló vízgazdálkodásban.
- ◆ A jó vízkormányzás alapelveinek és módszereinek ismertetése – különös tekintettel az OECD Vízkormányzási Kezdeményezésére

¹² Lsd. A Vízkormányzás Kezdeményezés című OECD tanulmányt: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/water-governance-initiative.htm>

Határon átnyúló vízgazdálkodás

Világszerte több mint 286 folyó és kb. 600 vízbázis található, amelyek országhatárokon átnyúlva helyezkednek el. A világ lakosságának 40%-a ilyen osztott vízgyűjtőkön él. Határon átnyúló vízgazdálkodási együttműködés nélkül a mindenkori érdekeivel számoló, fenntartható fejlődés komoly akadályokba ütközik, és növekednek a békét és biztonságot fenyegető veszélyek.

A határon átnyúló vízbázisokról három egyezmény is rendelkezik: az 1997-es, a Határokat átlépő vizek nem hajózási célú használatának jogáról szóló egyezmény, az 1992-es Helsinkii egyezmény az országhatárokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelméről és használatáról, valamint az ENSZ Nemzetközi Jogi Bizottságának terveze a határon átnyúló vízbázisok jogáról. Ezek az egyezmények az alapjai azoknak az államközi megállapodásoknak, amelyek az osztott vízkészletekről és intézményi megoldásokról rendelkeznek.

Mégis a több országot érintő folyóvölgyek 60%-ára egyelőre nincs érvényben együttműködési megállapodás. Összesen csupán hat vízgyűjtő szintű nemzetközi egyezmény született eddig, és mindössze két, állami szintnél alacsonyabb területi egység közötti megegyezés létezik határon átnyúló felszín alatti vizekről.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

A határon átnyúló vízügyi együttműködés erősítése a vizes SDG és a tágabb értelemben vett fenntarthatósági célok végrehajtásának egyik eszköze. A döntéshozatal elősegítésére globális szintű politikai iránymutatásra van szükség.

A vízgyűjtő szintű együttműködés alapfeltétele a bizalom és közös jövőkép, ezek kulcsa pedig az információcsere: a vízelosztásról, az árvizekről, a baleseti eredetű vízszennyezésekről, a vízügyi infrastruktúra fejlesztési projektjeiről, a hajózásról, az öntözésről, a többi folyó menti államra hatással bíró, felszín alatti vízkészletek kémiai és

mennyiségi állapotáról. Az információcserén túl közös döntéshozatal szükséges, legyen az egyeztetett monitoring összehasonlítható elemzési módszerekre, és adatkezelési rendszerek működtetése, vagy éppen egységes jelentéstételi eljárások kidolgozása.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET konzultált a kérdéssel foglalkozó kutatóintézetekkel, vízgyűjtő szinten működő szervezetekkel, ENSZ-ügynökségekkel, a Víz Világtanáccsal, az OECD-vel, a Víz és Béke (ügyeivel foglalkozó) Globális Magas Szintű Testülettel és civil szervezetekkel. Ezen túl a testület kihasználta a 2016-os Budapest Víz Világtalálkozó és a 2017-es Stockholmi Nemzetközi Víz Hét alkalmával rendezett vitafórum kínálta lehetőségeket.

KIEMELT JAVASLAT

Az integrált vízgazdálkodás megvalósítása helyi, országos és határon átnyúló dimenziókban, a vízkormányzás javítása, a társadalmi bekapcsolódás lehetőségének biztosítása – benne a nemek közötti egyenlőség előmozdításával.

RÉSZLETES JAVASLATOK (HATÁRON ÁTNYÚLÓ VÍZGAZDÁLKODÁS)

- ◆ Jogi kötőerővel bíró megállapodások megkötésére, és az ezek végrehajtását szolgáló közös intézmények kialakítására van szükség
- ◆ Egységes módszereket kell kialakítani a határon átnyúló vízügyi adatok gyűjtésére, megosztására, és elemzésére.

Nemek közti egyenlőség és társadalmi integráció

Az SDG6 és a vízhez, szanitációhoz való emberi jog érvényesítése megkívánja azt, hogy előrelépés történjen a nemek közti egyenlőség és a társadalmi integráció terén.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

A vízhasználati szokások gyakran fölerősítik a társadalomban meglévő, nemek közötti és szociális egyenlőtlenségeket. Ez a kölcsönhatás ugyanakkor lehetőséget is kínál arra, hogy ezeket a kihívásokat együtt kezeljük. Mindazon intézkedések, amelyek enyhítik a vízzel kapcsolatos, nemek közötti hátrányokat, azok pozitívan befolyásolják a nemek közötti egyenlőség és társadalmi kirekesztettség problémakörét.

A VET támogatja a Global Water Partnership megállapítását, amely a nemek közti és a szociális egyenlőség érdekében a vízkészlet-gazdálkodás terén az alábbi négy cselekvési területre¹³ mutatott rá:

- ◆ **Vezetés:** A vízkormányzásban részt vevő intézmények példát mutathatnak azzal, ha a nemek közti egyenlőséget és integrációt egyik alapvető céljukként fogalmazzák meg, hozzárendelve a megfelelő finanszírozási eszközöket és végrehajtási stratégiákat.
- ◆ **Elemzés:** A vízgazdálkodási döntéseket előzze meg elemzés a nemek közti egyenlőségre és integrációra vonatkozóan annak érdekében, hogy felszínre kerüljenek a férfiak és nők különböző vízhasználati és vízismereti szokásai.
- ◆ **Részvétel:** Érdemi részvétel és együttműködés szükséges a vízgazdálkodással foglalkozó intézmények, a több országot érintő folyóvízgyi szervezetek, az öntözési társulások között a vízügyi minisztériumok döntéshozatali folyamataiban. Érvényesülnie kell annak a követelménynek, ami így

foglalható össze: “Nélkülük nincs döntés róluk”.

- ◆ **Erőforrások:** Meg kell változnia azoknak a diszkriminatív politikáknak, amelyek a nők vízre és földre vonatkozó tulajdonszerzését ellehetetlenítik.

KIEMELT JAVASLAT

Az integrált vízgazdálkodás megvalósítása helyi, országos és határon átnyúló dimenziókban, a vízkormányzás javítása, a társadalmi bekapcsolódás lehetőségének biztosítása – benne a nemek közötti egyenlőség előmozdításával.

RÉSZLETES JAVASLATOK

Legyen elköteleződés mindenütt a nemek közötti egyenlőség és társadalmi integráció iránt a vízkészlet-gazdálkodásban. E fontos kérdést képviseljük minden erre alkalmas fórumon.

- ◆ Fogadják el és juttassák érvényre a Global Water Partnership négy cselekvési terület mentén kidolgozott ajánlásait, amelyek a vízkészlet-gazdálkodás, a nemek közti és a szociális egyenlőségre vonatkoznak.
- ◆ Az ENSZ Víz Évtizede néven futó kezdeményezésén belül szenteljék az egyik évet a *Nők és Víz* témakörének, elősegítve a nemek közti egyenlőség megvalósítását a vízkészlet-gazdálkodásban.

¹³ Global Water Partnership Action Piece “Gender equality and inclusion in water resources management”: <http://www.gwp.org/en/we-act/themesprogrammes/Gender/>

4. 2. INTEGRÁLT MEGKÖZELÍTÉS HELYI, ORSZÁGOS ÉS REGIONÁLIS SZINTEN

4 Egyetemes hozzáférés a biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz

Biztonságos ivóvízhez 2015-ben 2,1 milliárd ember nem jutott hozzá. Közülük 159 millióan fogyasztottak kezeletlen ivóvizet közvetlenül felszíni vízforrásokból. Mintegy 4,5 milliárd ember nem rendelkezik olyan wc-vel, amelynek működése higiéniai szempontok szerint biztonságosnak mondható, 892 millió embernek – többnyire vidéki területeken – pedig semmilyen wc nem adatott meg, és még mindig a szabad ég alatt kénytelenek elvégezni a dolgukat. Márpedig a biztonságos ivóvíz és a megfelelő szanitáció elengedhetetlen feltétele az egészségnek, a szegénység visszaszorításának és a fejlődésnek.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Az SDG6 az egyszerű hozzáférésnél tágabb összefüggésekben értelmezi az ivóvíz és a szanitáció kérdését. Magába foglalja a vízügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő, minden társadalmi csoport számára biztosított, biztonságos hozzáférés követelményét is. Ennek eléréséhez olyan szakpolitikákra, intézményekre és programokra van szükség, amelyek inkluzívak, és előnyben részesítik a szegény és sérülékeny csoportok – különösen a nők, lányok és fogyatékkal élők – érdekeit. Mindezt összhangban a biztonságos ivóvízhez való hozzáférés emberi jogával, és azzal az elköteleződéssel, hogy a vízzel összefüggő SDG-k (egészség, szegénység felszámolása, társadalmi és gazdasági alkalmazkodóképesség erősítése) megvalósíthatóak legyenek.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A Testület számos olyan kezdeményezés mellett kötelezte el magát, amely a biztonságos ivóvízhez, szanitációhoz és higiéniahoz való univerzális hoz-

záférés biztosítását célozza, mégpedig a 2050-re 10 milliárdra duzzadó népesség számára. A VET arra ösztönzi a nemzeti kormányzatokat, hogy ezt a követelményt építsék be az országos, körzeti és helyi szintű terveikbe, a végrehajtás nyomán követésére pedig hozzanak létre egy rendszert. Érvényesítsék az integrált megközelítést a vízhez kapcsolódó valamennyi fenntartható fejlődési cél megvalósításában, és dolgozzanak ki innovatív és fenntartható finanszírozási stratégiákat a fentiek támogatására.

KIEMELT JAVASLAT

Orvosoljuk azokat a hiányosságokat, amelyek a szolgáltatás nyújtásában, a technológiákat illetően és a szemlélet terén tapasztalhatóak. Ezek akadályozzák a tiszta ivóvízhez és szanitációhoz való egyetemes hozzáférést – különösen a nők, kislányok, fogyatékkal élők és a sérülékeny csoportok hozzáférését. A biztonságos ivóvízhez és szanitációhoz való hozzáférés alapvető emberi jog.

RÉSZLETES JAVASLATOK

Támogatni szükséges az innovációt, a legjobb gyakorlatok megosztását, a sikeres kezdeményezések elterjesztését.

- ◆ Ki kell tűzni országos szintű célokat, támogatni kell az országos, a körzeti és helyi megvalósítást minden érdekképviseleti szereplő bevonásával.
- ◆ Kapjanak kiemelt figyelmet a nők, kislányok, fogyatékkal élők és a sérülékeny csoportok érdekei.
- ◆ Azon kormányok, amelyeknek módjában áll, csatlakozzanak a „Víz és Szanitáció Mindenkinnek Partnerséghez”

5 A katasztrófákkal szemben immunisabb társadalmak

A KATASZTRÓFÁK KOCKÁZATAINAK CSÖKKENTÉSE

Az 1990 óta bekövetkezett 1000 legsúlyosabb természeti katasztrófa közel 90%-a vízügyi vonatkozású volt.¹⁴ A vízügyi katasztrófák által okozott kár egy-egy ország esetében a GDP akár 15-40%-ára is rúghat.¹⁵ A klímaváltozás növeli a hidrometeorológiai szélsőségek előfordulásának gyakoriságát és intenzitását, amelyek leginkább árvizek és aszály formájában jelennek meg.¹⁶ Ugyanakkor a katasztrófák kockázatainak csökkentésére szánt pénzügyi források 90%-át katasztrófa utáni kárelhárításra, valamint az újjáépítésre és helyreállításra költik el. A megelőző felkészülésre és az alkalmazkodóképesség javítására csupán 10% jut.¹⁷ Bár a világon 106 trillió USD áll rendelkezésre különböző alapokban, ennek csak 1.6%-a jut infrastruktúra-fejlesztésre, és még ennél is kevesebb az alkalmazkodóképesség javítására.¹⁸

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Meg kell fékezni a vízügyi katasztrófák által okozott veszteségek növekedését. Ehhez új szemléletmódra van szükség, amely a megelőzést és a felkészülést helyezi a középpontba. Több anyagi forrásra, és a meglévők hatékonyabb felhasználására van szükség. A klímaváltozással szemben támasztott nagyobb ellenálló képesség stimulálja a gazdaságot, növeli a költségvetési stabilitást, és alapul szolgál a fenntartható társadalom megvalósításához. Kiemelt politikai figyelmet kell ezért fordítani az alkalmazkodóképességre, a fenntartható fejlődés elengedhetetlen alkotóelemére.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET két jelentős ENSZ- konferencián is a vízzel kapcsolatos katasztrófákkal szembeni felkészülés fontosságát szorgalmazta: Cancunban, 2017. májusában (UN Global Platform for Disaster Risk Reduction - GPDRR) és New Yorkban, 2017. júliusában (3rd UN Special Thematic Session on Water and Disasters).

A VET támogatta a természeti katasztrófákkal szembeni felkészüléssel foglalkozó testület (High-level Experts and Leaders Panel on Water and Disasters (HELP)) munkáját is, amely a “vízügyi katasztrófák kockázatainak csökkentésére irányuló befektetések és finanszírozás alapelveit” határozta meg. A HELP a COP23 klímakonferencián megaaszályokra vonatkozó jó gyakorlatokat és tanulságokat áttekintő jelentést mutatott be, a VET ezt a kezdeményezést is üdvözölte.

A kutatások felgyorsítása érdekében a VET szintén támogatta a “szövetségek szövetsége” hálózat létrehozását, hogy jobban megértsük a vízügyi katasztrófák hatásmechanizmusait, javítsuk a megelőzést célzó döntéshozatalt, és felgyorsítsuk a szolgálatába állítható innovatív technológiák kifejlesztését.

KIEMELT JAVASLAT

A katasztrófák következményeinek utólagos kezeléséről a felkészülésre és az alkalmazkodóképesség fejlesztésére kell áthelyezni a súlypontot.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- Irányításcentrikus vezetésre van szükség a katasztrófákkal szembeni felkészülés

¹⁴ UNESCO, Global Trends in Water-related Disasters (p.2) <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001817/181793e.pdf>

¹⁵ The United Nations World Development Report, Managing Water Under Uncertainty and Risk (p.116)

<http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/SC/pdf/WWDR4%20Volume%201-Managing%20Water%20under%20Uncertainty%20and%20Risk.pdf>

¹⁶ UNISDR, Living with Risk – A Global Review of Disaster Reduction Initiatives (p.47) https://www.unisdr.org/files/657_lwr1.pdf

¹⁷ GFDRR, Financing Disaster Risk Reduction (p.6–p.7) <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8574.pdf>

¹⁸ World Bank: Investing in Urban Resilience Can Save the World's Cities Billions Each Year and Keep Millions out of Poverty

<http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/10/12/world-bank-investing-in-urban-resilience-can-save-the-worlds-cities-billions-each-year-and-keep-millions-out-of-poverty>

fontosságának megértéséhez (amely nem nélkülözheti a nemek közötti egyenlőség iránti érzékenységet), a tudományos felkészültség megerősítéséhez, a szakpolitika megalkotásához és a tervezéshez, az oktatás vonatkozó reformjához és a finanszírozás növeléséhez.

- ◆ Az SDG-k, az Agenda2030, a klímaegyezmény és a Sendai megállapodás céljainak eléréshez érdemes felhasználni a VET Akciótervét. Célszerű létrehozni vízügyi katasztrófákkal szembeni felkészültséget támogató fórumokat, amelyek elősegítik az érintettek közvetlen tapasztalatcseréjét és a jó gyakorlatok elterjesztését.
- ◆ Be kell építeni a katasztrófák megelőzését és az alkalmazkodóképesség javítását szolgáló szempontokat a hosszú távú tervezésbe.
- ◆ A vízügyi katasztrófák kockázatainak csökkentését szolgáló befektetéseket öt éven belül meg kell duplázni. A felkészültség javítása és a befektetések ösztönzése végett célszerű követni „A vízügyi katasztrófák megelőzésének befektetési elveit”.
- ◆ Globális kutatóhálózatokat, katasztrófa-adatbázist, integrált tudományos kockázatelemző eszközöket és az állami szabályozást a tudománnyal ötvöző platformokat kell kialakítani.
- ◆ Kétévenként javasolt tematikus víz és katasztrófa kölcsönhatásával foglalkozó tanácskozást szervezni az ENSZ Közgyűlésének égisze alatt.

Hatékony vízhasználat

Sok ország küzd vízhiánnyal. Sőt még a vízfelesleggel bíró országokban is előfordul helyi vagy időszakos vízhiány. Ez nagyban visszavetheti a gazdasági fejlődést és a társadalmi kohéziót, valamint a víz vonatkozású SDG-k teljesítését. A vízhasználat hatékonyságának növelése ugyan-

akkor segíthet a vízhiányból fakadó kockázatok csökkentésében.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

A vízhasználókat hatékonyságra és a pazarlás megelőzésére kell ösztönözni. Ennek eszköztárába tartozhat a hatósági szabályozás, a gazdasági ösztönzés és a jó minőségű információval való ellátás. Prioritást kell, hogy élvezzen a legtöbb vizet és a legdrágább vizet használók hatékonyságnövelése. Az öntözés jár a legnagyobb mértékű vízfogyasztással, és a megbízható és tiszta városi ivóvíz biztosítása a legköltségesebb vízhasználat. Az energiatermelés és az ipar szintén nagy vízfogyasztók.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET Cselekvési Terve felismerte a növekvő vízhiány súlyosságát. Ezért az államokat és szervezeteket vízhatékonyságot növelő, új technológiák kifejlesztésére és szakpolitikai reformokra biztatja, alapvetően két módon: a VET 2017. júniusában iránymutatást tett közze „Vízhatékonyság a gazdasági és társadalmi védelem érdekében” (Water Use Efficiency for Resilient Economies and Societies Roadmap) című útitervében, illetve részt vett az ún. „Water Guide-alapelvek” bevezetési módjainak kidolgozásában. Ez utóbbi kezdeményezés lépésről lépésre haladva segít növelni a vízhasználat hatékonyságát.

KIEMELT JAVASLAT

A vízhasználókat – beleértve az öntözést folytatókat is – hatékonyságra, a szennyezés megszüntetésére és a szennyvíz újrahasznosítására kell ösztönözni.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- ◆ Az gazdaság alkalmazkodóképességének érdekében kerüljön a figyelem középpontjába a vízhasználati hatékonyság növelése. Támogassák anyagi ösztönzőkkel a felhasználók vízhatékonyságát – beleértve az öntözést folytatókat is. Sarkallják őket a szennyezés megszüntetésére és a szennyvíz újrahasznosítására – figyelemmel a VET

által közzétett „Vízhatékonyság a gazdasági és társadalmi védelem érdekében” című útitervére.

- ◆ A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (International Organization for Standardization - ISO) dolgozza ki és fogadja el a háztartási berendezések vízhatékonyságának új jelölési rendszerét. Vizsgálja meg hasonló jelölési rendszer lehetőségét a mezőgazdasági és az ipari berendezésekre.

Víz, béke, kényszermigráció és menekültek

A világon csaknem 2,5 milliárdan (a világ népességének 36%-a) vízhiányos területen élnek. Itt állítják elő a világ GDP-jének több mint 20%-át.¹⁹ Az évszázad felére 4,8 milliárd embert – több mint a világ lakosságának felét – és a világ gabonatermelésének is közel a felét veszélyezteti majd vízhiány.²⁰ A fokozódó vízhiány miatt 2030-ra nagyon sokan lesznek kénytelenek elhagyni lakóhelyüket. Az elsivatagosodás 2050-re 100 ország közel egy milliárd lakosának megélhetését veszélyezteti.²¹

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Fontos annak felismerése, hogy a víz milyen kiemelt szerepet játszik a nemzetközi béke és biztonság fennmaradásában. A konfliktusokat és a katasztrófákat követő, sürgős segélyek mellett mindinkább a megélhetés és fejlődés hosszú távú feltételeinek támogatására kell helyezni a hangsúlyt. A vízhiánnyal összefüggő konfliktusok megelőzésének jegyében szükséges fejleszteni a hidrodiplomáciát. A válságövezetekben vagy azok peremén lévő, vízhiánnyal küzdő országoknak amelyek nagyszámú menekültet fogadnak támogatást kell kapniuk. Az ENSZ békefenntartó erői számára vízügyi kockázatok azonosítására és kezelésére is kiterő képzést kell biztosítani, hogy aztán hatékonyan tudják segíteni a helyi hatóságokat.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET együttműködött a víz és béke összefüggéseit vizsgáló magas szintű testülettel (HLPWP), és épített annak elemzéseire és ajánlásaira. (A HLPWP jelentésének címe: Matter of Survival.)

KIEMELT JAVASLAT

Megelőző fellépésre van szükség ott, ahol a vízügyi kockázatok jelentősen fokozzák, emelik, növelik az ország(ok) sérülékenységét, konfliktusok kirobbantásával fenyegetnek, tömeges kényszermigrációt indítanak el, és veszélyeztetik a békét és biztonságot.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- ◆ Figyelni kell azokra a vízügyi válságtényezőkre, amelyek fölerősítik a társadalmak sérülékenységét, hozzájárulnak konfliktusok kirobbanásához és a tömeges kényszermigráció beindulásához. Ezeket a tényezőket a klímaváltozás fölerősíti. Új kockázatelemzésre és megfelelő kezelésre van szükség.
- ◆ A VET elfogadja és támogatja a HLPWP ajánlásait, amelyek rámutattak, hogy a béke és biztonság szempontjából milyen kiemelkedő jelentősége van a helyi, a határokon átnyúló és a globális vízügyi együttműködésnek.
- ◆ Fől kell tárnai a konfliktusok vízügyi vonatkozású gyökereit, és megelőző intézkedéseket kell tenni.
- ◆ A vízügyi problémáik súlyosbodását enyhítendő nemzetközi támogatást kell nyújtani azon országoknak, amelyek nagy számban fogadnak menekülteket és kényszermigránsokat.

¹⁹ UN-Water 2017 UN World Water Development Report, Wastewater: The Untapped Resource <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/water/wwap/wwdr/2017-wastewater-the-untapped-resource/>

²⁰ WHO <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs391/en/>

²¹ UNCCD News <http://newsbox.unccd.int/2.4/>

6 Vízügyi infrastruktúra és befektetések

Az SDG6 kiszélesítette a vizes infrastruktúra értelmezését, amely így magába foglalja a vízellátás és szennyvízkezelés (WASH), az árvízvédelem, az aszálykezelés, a vízminőség biztosításához alapvető infrastruktúra elemeit is. Így a vízügyi beruházások logikusan kapcsolódnak az élelmiszerbiztonságot, a közegészségügyet, a fenntartható fogyasztást és termelést, valamint az ökoszisztémák megőrzését szolgáló befektetésekhez. A vízügyi szempontból kiemelkedően fontos beruházásoknak más szektorok (földhasználat, városfejlesztés, energiatermelés és mezőgazdaság) is haszonélvezőivé válnak.

Jelentősen kell növelni a vizes befektetéseket. Globális szinten a becslések 2030-ig 6,7 trillió, 2050-ig pedig 22,6 trillió USD-ra teszik a szükséges befektetések mértékét.²² Ezekbe a kalkulációkba nemcsak az új infrastruktúra létesítését, hanem a meglévő fenntartását és üzemeltetését is beleszámítják. Ha nem sikerül javítani a vízkészlet-gazdálkodáson, akkor a vízhiánnyal összefüggő károk egyes térségekben 2050-ig akár 6 százalékponttal is lassíthatják a GDP növekedésének ütemét.²³

A “természeti tőke” jó működésére alapozó megoldások általában olcsó lehetőségét kínálják a vízügyi kihívások orvosolásának – pl. az erdők vízvisszatartó képessége segíthet a víz tározásában. A vízszolgáltatás biztosításának gyakran kézenfekvő módja az élőhelyek megóvása. Ráadásul ezekre áldozni általában a töredékét jelenti annak, amibe a hagyományos mérnöki megoldások kerülnek. A természetes létesítmények (erdők, mangroveligetek, árterek és folyók) egyrészt védelmi és regeneráló funkciót látnak el, másrészt fenntarthatósági tényezőként biztosítják a jövőbeli vízellátás

forrását. Ugyanakkor a természeti megoldások csak lassan nyernek teret, mert nem jól működnek az ösztönző rendszerek. Ösztönző rendszerek hiányában nem látszik az az érték, amit az ökoszisztémák és az általuk nyújtott szolgáltatások képviselnek.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

A segélyelemeket is tartalmazó pénzeszközök növelése sokat segít, de nem lesz elégséges. Új finanszírozási paradigmára van szükség az alábbi öt területen: (i) a vízügyi szektor irányításának és hatékonyságának javítása (a hitelesség növelése); (ii) magántőke bevonása, vagy a vegyes finanszírozás elterjedése (feltőkésítés); (iii) a szektor forrásainak hatékonyabb felhasználása, hogy minden egyes befektetett dollár nagyobb hasznot hajtson (célirányos tőkefelhasználás); (iv) a szektor tőke-tervezésének javítása, hogy csökkenjen az egyéni projekt tőkeigénye (a tőkekövetelmények minimalizálása); és (v) a finanszírozási intézetek stratégiáinak átalakítása a fenntartható vízgazdálkodás jelentőségének figyelembevételével (a bankrendszer szerepvállalása az átalakulásban). Az új finanszírozási paradigma az érintettek közötti együttműködőbb viszonyt feltételez, beleértve annak megértését is, hogy a vízügyi infrastruktúrába való befektetés elmaradása milyen társadalmi és gazdasági veszteséggel jár.

Az új paradigma része, hogy be kell azonosítani a működtetést és karbantartást lehetővé tevő állandó jellegű bevételt, amely lehetőség szerint azok díjfizetéséből származik, akiknek hasznuk van a szolgáltatásból. Befektetési pályákat kell kialakítani, amelyek segítenek hosszabb távon is magas szinten tartani a keletkező hasznot; amelyek képesek más szektorok fejlesztési befektetéseivel összedolgozni és együttesen kedvező hatást kiváltani; s amelyek végső soron több finanszírozást tudnak vonzani azáltal,

²² Winpenny, J. (2015), Water: Fit to Finance? Catalyzing National Growth through Investment in Water Security, report of the High Level Panel on Financing Infrastructure for a Water-Secure World.

²³ World Bank (2016), High and Dry: Climate Change, Water and the Economy, World Bank, Washington, DC. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.

hogy javítsák a vízügyi befektetések kockázati és megtérülési mutatóit.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET a 2016-os Budapesti Víz Világtalálkozó során konzultációkat folytatott a tíz legnagyobb multilaterális fejlesztési bankkal és a Zöld Klíma Alappal. Ezen túl az OECD-vel, a WWC-vel és a WBG-vel együttműködve részt vett a Vízügyi Finanszírozási Kerekasztal munkájában. A szingapúri nemzetközi víz hét (Singapore International Water Week –SIWW) és a vízügyi technológia és környezetvédelmi ellenőrzési találkozó (Water Technology and Environmental Control Event – WATEC) fórumok margóján pedig véleményt cserélt számos vízszolgáltatóval, civil szervezettel és befektetési alappal.

KIEMELT JAVASLAT

Ahhoz, hogy a jelenlegi beruházási szint legalább duplájára emelhető legyen, szükséges a vízügyi infrastruktúra és szolgáltatások beruházási környezetének javítása.

RÉSZLETES JAVASLATOK

A vízügyi infrastruktúra beruházási környezetének javítására a VET az alábbi szempontokat ajánlja a kormányzatok figyelmébe:

- ◆ a vízügyi befektetések átfogó előkészítése,
- ◆ a beruházások olyan rendben való tervezése, hogy az ágazatok között fellépő szinergiák növeljék az eredményt, és ezáltal növelhető legyen az egyes befektetések társadalmi és gazdasági haszna,
- ◆ az életképes, befektetésre érett és nagy hatást kiváltó projektek előkészítésének ösztönzése,
- ◆ a források legalább duplájára növelése, építve a hazai forrásokra, a közpénzek és a kereskedelmi finanszírozás összekapcsolására,
- ◆ a nemzetközi klímafinanszírozás legalább 1/3-át alkalmazkodást és kibocsátás-csökkentést erősítő vízügyi vonatkozású projektekre javasolt fordítani,
- ◆ a VET a fenti célok elérése érdekében felkéri a multilaterális pénzügyi intézeteket a kormányzattal és az üzleti szférával való együttműködés kezdeményezésére,
- ◆ a VET ösztönzi a pénzintézeteket arra, hogy a befektetéseiket fenyegető vízügyi vonatkozású kockázatokat hozzák nyilvánosságra. Szükséges továbbá annak feltárása is, hogy az általuk végzett befektetések hogyan csökkentik vagy növelik a vízügyi kockázatokat.

7 A víz és a természeti környezet

Az egészséges természeti környezet vizet tárol és szűr, ezzel hozzájárulva a vízhiány mérsékléséhez, az árvízi kockázatok és az aszálykárak csökkentéséhez, valamint a vízminőség javulásához. Több jelenleg tapasztalt vízválság oka a környezeti degradáció, pl. esőerdőirtás, mocsárlecsapolás, vagy a vízszennyezés. Ezeket a globális felmelegedés csak tovább súlyosbítja. A víz elvétele a környezet-től vagy annak szennyezett formában való visszajuttatása a környezetbe csökkenti a környezet életfenntartó képességét, és megakadályozza, hogy gazdasági, társadalmi és kulturális értelemben vett javakat szolgáltatasson. Egy tanulmány szerint 2007-2011. között világszerte 4 trillió dollár gazdasági kár származott abból, hogy a környezet sérülése miatt a természet a vártnál, a tervezettnél kevesebb szolgáltatást volt képes nyújtani²⁴. Különösen súlyos az a veszély, amely a kommunális szennyvíztisztítás elégtelensége, valamint ipari és mezőgazdasági eredetű tisztítatlan szennyvizek révén fenyegeti a vízminőséget, az ökoszisztémákat és természeti sokszínűséget. A fejlődő országokban a kommunális szennyvíz 90%-a tisztítás nélkül jut vissza a környezetbe.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

A környezeti vagy 'természetalapú' megoldások segíthetnek választ adni sok aktuális vízügyi kihívásra, különösen, ha azokat az 'épített' infrastruktúrával összehangolva alakítják ki. A környezeti célok általában az integrált vízkészlet-gazdálkodás (IWRM) elveiben öltönek testet. Ennek lényege, hogy az emberi tevékenység által támasztott vízigény maradjon egyensúlyban a környezet igényével, azaz az utóbbi továbbra is képes maradjon kielégíteni az emberi vízigényt. Ennek az egyensúlynak a biztosításához egy sor reformra

és intézkedésre van szükség, amelyekért a VET síkraszáll. (ld. a VET Cselekvési Tervben).

Az UNEP iránymutatással szolgált arra vonatkozóan, hogy a környezeti fenntarthatóság hogyan illeszkedik az SDG-kbe²⁵. Ez egyebek mellett kiterjedt arra, hogy a nagy léptékű, vissza nem fordítható változások milyen hatást váltanak ki a globális környezet fenntarthatóságára.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET Cselekvési Terve kijelölte a prioritásokat. A Testület 2017. júniusában elfogadott, Vízhatékonyság az Alkalmazkodóképes Gazdaságokért és Társadalmakért című útiterve is rögzítette, hogy a vízhasználat hatékonysága milyen nagy hatást gyakorol a természeti környezetre. A VET ugyan csak támogatja a 2018-as Víz világnapjának fő üzenetét: „A válasz a természetben rejlik”.

KIEMELT JAVASLAT

Becsüljük meg azt a szerepet, amit a környezet a vízgazdálkodásban tölt be. Előzzük meg a folyók, tavak, vízbázisok szennyezését és pusztulását, és ahol arra van szükség, állítsuk helyre az elfogadható környezeti állapotokat és a vízminőséget.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- ◆ Tudatosítsuk magunkban az egészséges folyók, tavak, vizes élőhelyek és vízbázisok emberi életminőségre gyakorolt hatását, és vegyük számításba a természet szolgáltatásait, amikor a vízgazdálkodás és vízelosztás kérdéseiben döntéseket hozunk.
- ◆ Előzzük meg a folyók, tavak és vízbázisok szennyezését és pusztulását. Ahol arra van szükség, állítsuk helyre az elfogadható környezeti állapotokat és a vízminőséget.

²⁴ High Level Panel on Water Action Plan (September 2016)
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/11280HLPW_Action_Plan_DEF_11-1.pdf

²⁵ UNEP (2013) <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=972&menu=1515>.

8 Fenntartható városok és települések

A világ városlakóinak száma 2050-re eléri a 7,3 milliárdot²⁶. A városok vízigénye a globális vízforrástól belül a mai 15-20 százalékról 30 százalékra nő, miközben az édesvízkészletek mennyisége változatlan marad.²⁷ Eközben a városok jelentős mértékben járulnak hozzá az édesvízkészletek elszennyezéséhez. A világon a szennyvizek 80%-a tisztítatlanul jut vissza a környezetbe.

A leggyorsabb urbanizációs folyamat azokban az országokban és térségekben zajlik, amelyek már most is vízszűkében vannak. Sok város folyók és tengerek találkozásánál jött létre. Ez előnyös a kereskedelemnek, de egyben a vizes természeti katasztrófáknak való kitettséget is jelenti. A városokkal beépült deltatorokolatban (kb 500 millió ember) és a monszunnak kitett területeken (kb 1 milliárd ember) élőket különösen veszélyeztetik a vizes katasztrófák.²⁸

A népesség és gazdasági tevékenység koncentrációja a vízért zajló versengést növeli, miközben egyre nagyobb mennyiségű kommunális szennyvíz keletkezik. A burjánzó megvárosokban a mindenkinek elérő, hagyományos, centralizált szennyvíztisztító rendszerek már nem képesek lépést tartani az igényekkel. Olyan nagy befektetési igénnyel járnak, ami pénzügyi értelemben már nem kezelhető és nem fenntartható.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Ha hiányos és nem megbízható a városi vizes infrastruktúra, az drágítja a vizet, rosszabb vízminőséget eredményez, növeli az árvízveszélyt, és közegészségügyi kockázatot jelent. A megoldáshoz az út az integrált városi vízgazdálkodáson keresztül

(IUWM) vezet, amely egyben a körforgásos gazdaság alapját is jelenti a települések számára. A települések fenntartható víz- és szennyvízgazdálkodása nagy hatással van az agglomerációk állapotára, a vízbázisok és a folyóvízgyűjtők sorsára.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A városi vízigény gyors növekedésének és az egy főre jutó vízmennyiség csökkenésének problémáját látva a VET megszólított tudományos műhelyeket és gyakorlati szakembereket, hogy segítsenek továbbfejleszteni az integrált városi vízgazdálkodás elveit. A munka során figyelembe vették az ENSZ Habitat III Új Városi Agenda javaslatait is.

KIEMELT JAVASLAT

Egy integrált megközelítés alkalmazása szükséges a városi vízgazdálkodásban, összhangban a Habitat III Új Városi Agendával, az alkalmazkodóképesebb és tartósabb infrastruktúra megteremtése jegyében.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- ♦ Városi, térségi, tartományi vezetők kövessék az integrált megközelítést a városi vízgazdálkodás fejlesztésében. Ugyanezt alkalmazzák az egész vízgyűjtőre kiható kérdések megoldásában. Törekedjenek a zöld (természeti) és a szürke (mérnöki) infrastruktúra megoldásainak ötvözésére, mindezt összhangban a Habitat III Új Városi Agenda ajánlásaival.
- ♦ A városi vízellátó és szennyvízrendszerek és -szolgáltatások fejlesztésénél törekedjenek a rugalmasságot lehetővé tevő infrastruktúra fejlesztésére, amely képes alkalmazkodni a városi lakosság létszámának változásaihoz és a működést jelentősen befolyásoló új tényezőkhöz,

²⁶ UNDESA (2015) World Population Prospects: The 2015 Revision https://esa.un.org/unpd/wpp/publications/files/key_findings_wpp_2015.pdf

²⁷ UN-Water (2017) UN World Water Development Report, Wastewater: The Untapped Resource <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/water/wwap/wwdr/2017-wastewater-the-untapped-resource/>

²⁸ World Bank (2014) Water Resources Management: Sector Results Profile <http://www.worldbank.org/en/results/2013/04/15/water-resources-management-results-profile>

szempontokhoz. Ilyenek lehetnek a városi decentralizált rendszerek.

- Tartsák szem előtt az Új Városi Agenda javaslatát, miszerint „különös figyelmet érdemelnek a városiasodott folyódelták, tengerparti területek és más környezetileg érzékeny területek”. Szintén figyelmet érdemel az a javaslat, amely szerint „a fenntartható városok és a jó területfejlesztés integrált rendszert kell, hogy alkosson.”

4. 3. A VÁLTOZÁS ELŐMOZDÍTÁSA, PARTNERSÉGEK KIÉPÍTÉSE ÉS GLOBÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS

A fentiekben részletezett, országos szintű tennivalókon túl a VET globális, többszereplős együttműködések kialakítását is szorgalmazza.

9 Innováció

A vízzel kapcsolatos SDG-k eléréséhez nem lesz elégséges az a megközelítés, hogy ugyanazt tesszük, mint eddig, csak nagyobb léptékben. Kreatív megoldásokra, technológiai áttörésekre van sürgősen szükség: új szolgáltatási modellekre, megújított adatfelvételi módokra, a vízhatékonyság javítására és új technológiák bevezetésére. Egy VET által megrendelt tanulmány²⁹ arra a következtetésre jutott, hogy az innováció tekintetében a vízügyi ágazat alulfinanszírozott más ágazatokhoz, pl. az egészségügyhöz képest.

MILYEN VÁLTOZÁSOKRA VAN SZÜKSÉG?

A vízkormányzás és a vízgazdálkodás megreformálása, a víz értékének megbecslése, a vízügyi infrastruktúra-fejlesztések befektetési környezetének javítása csak együttesen tud nagy hatást gyakorolni a szektorban szükséges innovációra. Ahhoz, hogy az innováció nagyobb sebességre kapcsoljon, ezeken kívül célirányos, új kezdeményezésekre is szükség lesz.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A vízügyi ágazatban zajló innovációs tevékenységek kiegészítéseként egy új, vízre fókuszáló innovációs pénzügyi alap létrehozására is szükség van. Az alap feladata, hogy összekapcsolja a vállalkozásokat, az új ötleteket és a rugalmas finanszírozási mechanizmusokat. A Vízügyi Innovációs Program³⁰ ennek jegyében jött létre, és jelenleg is nyitott további befektetők számára (ld. a vízügyi adatokról szóló fejezetet).

KIEMELT JAVASLAT

Támogatásra érdemesek az olyan programok, mint pl. a VET Víz Innovációs Programja, amelyek új, vízügyekben alkalmazható üzleti modelleket és technológiákat karolnak fel.

10 Együttműködő partnerségek

Az SDG6 eléréséhez olyan összefogásra lesz szükség, ami képes nagy pénzügyi, technológiai és humán erőforrásokat megmozgatni. A víz számos fejlődési területre kisugárzó hatása miatt bonyolult kölcsönhatásokkal kell számolni különböző szereplők, ágazatok és tevékenységek között. Ennek következtében az összefogás szervezése összetett feladat, ugyanakkor egyben kiváló együttműködési lehetőség is az Agenda 2030 eléréséhez. Partnerségre van szükség az integrált tervezéshez, az erőforrások mobilizálásához és a széles körben folytatott konzultációkhoz.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Az egyoldalú, elszigetelt megoldások kevésbé tudnak megbirkózni az eleve összetett jellegű vízügyi kihívásokkal; közös erőfeszítésekre és széles körű összefogásra van szükség az állami szféra, a magánszektor és a civil társadalom között. A különböző formát öltő szövetségek innovatív, széles társadalmi rétegekre kiterjedő, rugalmas megoldásokat képesek kínálni. Ezek az együttműködési formák könnyen alakíthatóak a regionális és helyi viszonyokhoz. Amennyiben

²⁹ Results for Development Institute (January 2017) 'Challenge Funds and Innovation in the Water Sector'

³⁰ See: <https://www.globalinnovationexchange.org/programs/water-innovation-engine>

közös a cél és a szerepek és a tevékenységi körök meghatározása világos, akkor a szövetségekben összehadódnak a tapasztalatok, a tudás és a különböző szempontrendszer.

A VET TEVÉKENYSÉGE

Tapasztalatcsere és stratégiaalakítás céljából a VET elő kívánja segíteni hatékony szövetségek létrejöttét állami szervezetek között, az állami és a magánszféra között, illetve az állami és a civil szféra között. Azt javasolja a világ országainak, hogy létesítsenek, támogassanak helyi, regionális és globális együttműködési szövetségeket.

KIEMELT JAVASLAT

Bátorítsák a vízfogyasztó ágazatokat, hogy váljanak felelős vízgazdálkodókká, és együttesen dolgozzanak az integrált vízkészlet-gazdálkodás megvalósításán.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- ◆ Bátorítsák az ágazatokat, pl. az agáriumot, a környezetgazdálkodókat, az energetikát, az ipart és a városépítészeket, hogy erősítsék az együttműködésüket.
- ◆ Tegyék ismertté a Vízügyi Partnerségi Katalógust, amely egy olyan szabadon hozzáférhető adatbázis, amelybe a világ valamennyi részéből lehet szövetségi formákat regisztrálni.

Globális vízügyi együttműködés

Az SDG6-ban megfogalmazott törekvések és a fenntartható fejlődés egyéb, vízügyekkel összefüggő céljai ambiciózusak. A teendőket globális szinten szükséges összefogni a hatékony végrehajtás érdekében. A megvalósítás minden szereplő részéről összehangolt munkát kíván.

A vízügyi problémák helyi, regionális, vízügytői szinten, továbbá az egész bolygó dimenziójában is értelmezendők. A víz egy globális közjó, amelynek a

védelme közös felelősség, s ez nemzetközi együttműködést igényel. A legtöbb vízügyi kihívás a vízgyűjtők határain belül vagy országos szinten kezelendő. De a klímavédelemben a kibocsátás-csökkentés és a globális felmelegedéshez való alkalmazkodás érdekében szükség van egy globális szintű vízügyi felelősségvállalásra is. A vízügyi problémák felgyorsítják a tömeges kényszermigrációt, rontják az élelmiszerbiztonságot, s az ökoszisztéma pusztulásához vezetnek. Az egyes termékek vízigényén keresztül megvalósuló virtuális vízkereskedelem is olyan kérdés – az előbbiekhöz hasonlóan –, amelyet nem lehet kizárólag országon belül megoldani.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Az ENSZ legyen képes hatékonyan támogatni a kormányok és más érintettek együttműködését. Ezen együttműködéstől függ az Agenda 2030-ban és a Párizsi Megállapodásban rögzített vállalások teljesítése és egy vízbiztos, alkalmazkodóképes, fenntartható és inkluzív világ létrejötte.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A VET – felhasználva a világtalálkozók nyújtotta lehetőségeket – kiterjedt konzultációkat folytatott az érdekelt felek széles körével a globális szintű vízügyi együttműködés támogatásának módozatairól.

KIEMELT JAVASLAT

Erősíteni kell az ENSZ intézményrendszerén keresztül a tagállamoknak nyújtott támogatást és koordinációt. Ehhez a vízügyekben a lehető legmagasabb szintű ENSZ-tanácskozásokat kell összehívni; egy vízügyi tudományos testületet kell létrehozni, és ösztönözni kell a nemzetközi együttműködést. Az ENSZ Közgyűlés Vízügyi Cselekvés Évtizedét a politikai párbeszédre, a legjobb gyakorlatok kicserélésére, valamint globális szövetségek kiépítésére célszerű felhasználni.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- ◆ Meg kell erősíteni a UN-Water szervezetet, hogy meg tudjon felelni az SDG6 és az egyéb vizes vonatkozású SDG-k végrehajtásán dolgozó ENSZ-ügynökségek munkáját koordináló feladatának.
- ◆ Megfontolandó egy (ENSZ-es) kormányközi (és az egyéb érintett felek számára is nyitott) vízügyi együttműködési platform létrehozása.
- ◆ Évenként vagy kétévenként globális vízügyi tanácskozást célszerű összehívni (az ENSZ-ben).
- ◆ Megfontolandó egy globális kormányközi vízügyi tudományos platform létrehozása.

11 A víz fenntartható fejlődésben betöltött szerepének szentelt nemzetközi akció-évtized 2018-28

A víz kulcsfontosságú a fenntartható fejlődéshez, az éhezés és a szegénység leküzdéséhez, és nélkülözhetetlen az emberiség fejlődése, az egészség és a jólét szempontjából is. A fenntartható vízgazdálkodás pedig döntő fontosságú a fejlődési célok elérésében.

MILYEN VÁLTOZÁSRA VAN SZÜKSÉG?

Az SDG6 és más vízüggyel összefüggő cél teljesüléséhez összehangolt erőfeszítésre van szükség minden érintett fél részéről. Ennek támogatására az ENSZ Közgyűlése *Víz a fenntartható fejlődésért*³¹ címmel a nemzetközi cselekvés évtizedének nyilvánította a 2018-28-as időszakot. Az évtized március 22-én, a Víz világnapján veszi kezdetét, és 10 év múlva ugyan csak a világnapon ér véget. Az évtized az Agenda 2030 és különösen az SGD6 megvalósítását szeretné

elősegíteni a tudásanyaghoz való hozzáféréssel és a jó gyakorlatok cseréjével. Az évtized égisze alatt megtartott események révén az SDG-k szempontjából releváns, új ismeretek válnak elérhetővé; a dekád támogatja a kapcsolatépítést, és erősítheti a vizes célok elérését célzó kommunikációs kampányokat.

A VET TEVÉKENYSÉGE

A cselekvés nemzetközi évtizede népszerűsítésre érdemes. Az évtized égisze alatt megvalósuló események hozzájárulnak a vízügyi befektetésekhez és programokhoz szükséges források mozgósításához; támogatják a nemzeti mechanizmusok létrehozását vagy a meglévők fejlesztését; országos vagy nemzetközi szintű figyelmet keltenek, és segítenek nyomon követni az évtized égisze alatt elindított projekteket.

KIEMELT JAVASLAT

A cselekvés nemzetközi évtizedét az ENSZ tagállamai, továbbá más, nem állami szereplők használhatják fel párbeszédre, a legjobb gyakorlatok cseréjére és vízügyi együttműködések kialakítására.

RÉSZLETES JAVASLATOK

- ◆ A kormányok fontolják meg, hogy a cselekvés nemzetközi évtizedének egyes éveit az e dokumentumban azonosított problémák valamelyikének szentelik-e.

³¹ <https://www.un.org/pga/72/wp-content/uploads/sites/51/2017/11/International-Decade-for-Action-%E2%80%9CWater-for-Sustainable-Development%E2%80%9D-2018-2028.pdf>

5. Hogyan tovább?

A tagállamok szintjén megvalósítandó cselekvés a legfontosabb mozgatórugója annak a változásnak, amely a vizes kötődésű fenntartható fejlődési célok megvalósulásához vezet. A javaslataink ezért elsősorban az országok vezetőinek és véleményformálóinak szólnak, akik az állami szférában és az üzleti világban működve képesek befolyásolni a döntéshozatalt. A VET-tagok által képviselt országok a Testület javaslatait a saját fórumaikon, illetve más országok képviselőivel való találkozóiikon népszerűsítik.

A sürgető változások többrétűek és embert próbálóak, gyakran ellentmondásokat hoznak a felszínre, és minden érintett részéről együttműködést igényelnek. Felszólítjuk az országok vezetőit, hogy kezdeményezzék és vezessék hazájuk vízügyi reformfolyamatát. A többi befolyással bíró véleményformálót pedig arra, hogy támogassák ezt a folyamatot.

A nemzeti szintű cselekvést kiegészíti a nemzetközi szintű együttműködés. A határokon átívelő és regionális kooperáció, ahogyan ez a jelentésünkben is kiderül, létfontosságú a világ lakosságának 40%-a számára, akik határokon átnyúló, osztott vízgyűjtő területeken élnek³².

Meghatároztunk egy sor prioritást élvező témát, amelyekben már megindulhat a nemzetközi együttműködés, ennek révén pedig a tapasztalatcsere és a legjobb gyakorlatok elsajátítása. Nem alábecsülve más fontos kezdeményezéseket, a következő különlegesen értékes és már elindított kezdeményezésekre szeretnénk felhívni a figyelmet:

- ◆ Globális Vízügyi Adat Kezdeményezés³³
- ◆ Az OECD Vízkormányzási Kezdeményezése³⁴
- ◆ A Delta Koalíció³⁵
- ◆ HELP, a katasztrófa-kockázat csökkentés elemzését végzők szövetségének együttműködésével³⁶
- ◆ Az OECD által összehívott Vízügyi Infrastruktúra Finanszírozási Kezdeményezés³⁷
- ◆ Vízügyi Innovációs Program³⁸

Ezekon felül új együttműködési kezdeményezésekre is biztatunk minden érintettet olyan területen, ami az új vizes agenda szempontjából kulcsfontosságú, pl:

- ◆ A víz értékének kérdésével foglalkozó globális koalíció
- ◆ Vízhíánnyal foglalkozó kezdeményezés
- ◆ Egy afrikai vízügyi befektetési program

³² http://twap-rivers.org/assets/GEF_TWAPRB_FullTechnicalReport_compressed.pdf

³³ See: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/13327HLPW_WWDI_Roadmap.pdf

³⁴ See: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/water-governance-initiative.htm>

³⁵ See: <http://www.deltacoalition.net/>

³⁶ See: <http://www.wateranddisaster.org/>

³⁷ See: https://www.google.com/search?ei=WbZ4WreoKq7s5gKEx47wBA&q=oecd+initiative+on+financing+water+infrastructure&oeq=OECD+initiative+on+financing+water+infr&gs_l=psy-ab.1.0.33i21k1.53950.63231.0.65767.43.42.1.0.0.0.198.3522.33j9.42.0....0...1.1.64.psy-ab..0.40.3290...0j0i131k1j0i67k-1j0i22i30k1j33i22i29i30k1j33i160k1.0.AiWMdZ3F25w

³⁸ <https://www.globalinnovationexchange.org/programs/water-innovation-engine>

Az ENSZ-rendszer számos módon képes támogatást nyújtani a tagállamainak. Olyan javaslatokat tettünk e jelentésben, amelyekről az ENSZ támogatásnyújtó képességének erősödése várható. Úgy véljük, hogy a vízügyi cselekvés nemzetközi évtizede különösen hasznos lesz, alkalmat biztosítva a tagországok számára a jelentős kihívásaik megvitatásához. A rendszeres, magas szintű ENSZ-találkozók szintén segítenek majd fenntartani a változáshoz szükséges politikai lendületet.

Végezetül bízunk abban, hogy a testület összehívói – az ENSZ és a Világbank – fölveszik az eléjük dobott kesztyűt, s különösen a fejlődő országokban segítséget nyújtanak, hogy az itt megfogalmazott programot sikerre lehessen vinni.